

دفترچه شماره ۱

آزمون شماره ۲۰

جمعه ۱۴۰۲/۰۱/۱۸

**آزمون‌های سراسر
گاج**

گزینه درستی را انتخاب کنید.

سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱

سوالات آزمون

پایه دوازدهم انسانی

دوره دوم متوسطه

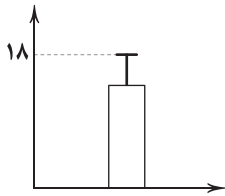
نام و نام خانوادگی:	شماره داوطلبی:
تعداد سؤال: ۶۰	مدت پاسخگویی: ۷۰ دقیقه

عناوین مواد امتحانی آزمون گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد سؤالات و مدت پاسخگویی

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سؤال	شماره سؤال		مدت پاسخگویی
			از	تا	
۱	ریاضی و آمار ۳	۲۰	۱	۲۰	۳۰ دقیقه
۲	علوم و فنون ادبی ۳	۲۰	۲۱	۴۰	۲۰ دقیقه
۳	جامعه‌شناسی ۳	۲۰	۴۱	۶۰	۲۰ دقیقه

- ۱۶- براساس نمودار زیر که مربوط به ۱۷ داده آماری است، مجموع مجزورات تک تک داده‌ها با میانگین برابر ۶۸ است. اگر داده‌های ناجور ۳۰، ۳۲ را از میان داده‌ها حذف کنیم، میانگین جدید کدام است؟

- (۱) ۱۴
(۲) ۱۴/۵
(۳) ۱۵
(۴) ۱۵/۵

- ۱۷- حاصل ضرب ۱۹ جمله ابتدایی دنباله $a_n = \frac{n}{n+1}$ کدام است؟

- (۱) ۰/۰۴ (۲) ۰/۰۵ (۳) ۰/۰۶ (۴) ۰/۰۷

- ۱۸- در یک دنباله با رابطه بازگشتی $a_{n+1} = \frac{a_n}{a_n + n}$ اگر $a_1 = \frac{3}{4}$ باشد، مقدار a_8 کدام است؟

- (۱) ۶/۱ (۲) ۶/۳ (۳) -۶/۱ (۴) -۶/۳

- ۱۹- در مثلث خیام، مجموع جملات سطر n ام برابر ۶۴ است. مجموع جملات سطر $(n+2)$ ام از مجموع جملات سطر $(n-1)$ ام، چند واحد بیشتر است؟

- (۱) ۲۲۰ (۲) ۲۲۲ (۳) ۲۲۴ (۴) ۲۲۶

- ۲۰- در دنباله بازگشتی $a_1 = 1$ ، $a_{n+1} = a_n + (n+1)$ ، اختلاف دو جمله پانزدهم و بیستم کدام است؟

- (۱) ۸۰ (۲) ۸۵ (۳) ۹۰ (۴) ۹۵

علوم و فنون ادبی

- ۲۱- همه گزینیه‌ها سروده شاعران «دوره بیداری» اند؛ به جز

- (۱) داد معشوقه به عاشق، پیغام
(۲) هوای خود چو نهادم، رضای او چو گزیدم
(۳) جنگ، ننگ است در شریعت من
(۴) من نگویم که مرا از قفس آزاد کنید

- ۲۲- کدام عبارت درباره «نثر دوره بیداری» نادرست است؟

- (۱) اکثر نویسندگان، داستان را مطابق ذوق عامه مردم می‌نوشتند و سبک نویسندگی آنان مطابقت کاملی با ادبیات داستانی جدید نداشت.
(۲) صنایع ادبی از نثر جدا می‌شود و نثر در خدمت بیان خواست و آمال مردم به شکلی پویا ظاهر می‌گردد.
(۳) بسیاری از نثرهای دوره بیداری به ویژه نثر داستانی به موضوع تنفر از خرافات می‌پردازد.
(۴) در نثر این دوره به دلایل گوناگون بسیاری از لغات انگلیسی، ترکی، عربی، فرانسوی و ... به نثر فارسی وارد می‌شود.

- ۲۳- کدام عبارت، معرّف پدیدآورنده منظومه «ایده آل» است؟

- (۱) در قصیده بیشتر از قالب‌های دیگر طبع آزمایی کرده و مضامین وطنی، سیاسی و اجتماعی در شعرش آشکارتر است.
(۲) در دوره هفتم مجلس نماینده شد و هرگز دست از اندیشه‌های پرشور آزادی‌خواهانه و وطن‌دوستانه برنداشت و در نهایت جانش را در راه آزادی فدا کرد.
(۳) به دلیل جسارت و بی‌پروایی در بیان اندیشه‌های سیاسی، اجتماعی و وطن‌پرستانه‌اش، پیش از آن‌که به اوج شکوفایی برسد به دستور رضاخان ترور شد.
(۴) از موسیقی‌دانان بزرگ عهد مشروطیت که در برانگیختن مردم و آزادی‌خواهی نقش بسیار مؤثری داشت.

- ۲۴- «فرّخی یزدی» در اشعارش بیشتر از کدام شاعران تأثیر پذیرفته بود؟

- (۱) سعدی - حافظ (۲) حافظ - خاقانی (۳) مولانا - خاقانی (۴) مسعود سعد - سعدی

- ۲۵- همه عبارت‌ها درباره «شعر دوره بیداری» صحیح هستند؛ به جز

- (۱) شاعران دوره بیداری، تخیلات سراینندگان پیشین را در نظر داشتند و تنها می‌توان در موارد معدودی چون اشعار میرزاده عشقی، نوآوری‌هایی در عرصه تخیل دید.
(۲) شاعرانی که بیشتر به زبان مردم عادی شعر می‌گفتند، به آرایه‌های بیانی و بدیعی و سنت‌های ادبی کم‌تر پایبند بودند و شعر را وسیله‌ای برای بیان مقاصد خود می‌دانستند.
(۳) ابوالقاسم لاهوتی و فرّخی یزدی از شاخص‌ترین شاعرانی‌اند که نیازها و کاستی‌های محرومان جامعه را موضوع سخن خود قرار دادند و به دفاع از کارگران و ضعیفان توجه داشتند.
(۴) نگرش شاعران و نویسندگان نسبت به جهان بیرون تغییر یافت و از جزئی‌نگری و عینیت‌گرایی به کلی‌نگری و ذهنیت‌گرایی تغییر کرد.

۲۶- همه بیت‌های زیر متعلق به شاعران بازگشتی است که غزل‌سرایی به سبک حافظ، سعدی و دیگر شاعران سبک عراقی را پیش گرفتند، به جز

- ۱) شدم انگشت‌نما در همه شهر آبا
هر زمان بر سر راهی ز جفایت مجمر
- ۲) هر کس که دم از حور زند عین قصور است
پیغام فروغی نرسد بر سر کویست
- ۳) زبان بر بند قانی که شیرینی ز حد بردی
به صاحب‌اختیار کس سخن‌های تو برخواند
- ۴) خوش همی می‌روی ای قافله‌سالار به راه
گر مجاور نتوان بود به میخانه، نشاط

۲۷- در کدام بیت آرایه «لف و نشر» وجود ندارد؟

- ۱) نسبت شوق به هجران و وصال است یکی
- ۲) آب صاف و تیره، صائب! دشمن آینه است
- ۳) ببردی نور روز و شب بدان زلف و رخ زیبا
- ۴) می‌گساری که لب و چشم تو بیند، داند

۲۸- شاعر در کدام بیت، آرایه «تلمیح» را با «تناقض» همراه کرده است؟

- ۱) خلقی ز فغانم به فغان‌اند ولیکن
- ۲) ترک جان کردم، حیات جاودانم شد نصیب
- ۳) تا بدیدم حلقه زلف تو، روز من، شب است
- ۴) جگرخراش فتاده است تیشه غیرت

۲۹- در شعر زیر، کدام آرایه به کار رفته است؟

- «بنگر به نسترن‌ها / بر شانه‌های دیوار / خواب بنفشگان را / با نغمه‌ای در آمیز / و اشراق صبحدم را / در شعر جویباران / از بودن و سرودن / تفسیری آشنا کن / بیداری زمان را / با من بخوان به فریاد / و مرد خواب و خفتی / رو سر بنه به بالین / تنها مرا رها کن»
- ۱) تلمیح
۲) پارادوکس
۳) لَف و نشر
۴) تضمین

۳۰- در کدام بیت آرایه «تناقض» وجود دارد؟

- ۱) بی‌دلان را نرگس‌گویای تو خاموش کرد
- ۲) گر کسی گوید که آتش سرد شد باور مکن
- ۳) به روز تیره ما صبح، شگرخنده‌ها دارد
- ۴) ای دل مشو ز عشق، پریشان و جمع باش

۳۱- کدام بیت، دارای آرایه «تلمیح» است و در آن هیچ اختیار زبانی به کار نرفته است؟

- ۱) غافل که فزون می‌شود آب گهر من
- ۲) دل‌های مرده را ز دمی زنده کرده‌ایم
- ۳) آن شگرخنده خوبت که شکر تشنه اوست
- ۴) آدمیت، حسن گندم‌گون پسندیدن بود

۳۲- کدام گزینه با بیت «ترک کمان‌کشیده، دو چشم سیاه توست / تیری که بر نشانه نشیند، نگاه توست» هم‌وزن است؟

- ۱) فرهاد شورانگیز اگر در پای سنگی جان بداد
- ۲) بر غریبان رحمت آور چون غریبی در جهان
- ۳) از شرم شود غرق عرق، صبح جهان تاب
- ۴) تا کی زیند تیغ جفا بر شکستگان؟

۳۳- وزن کدام گزینه را می‌توان به دو صورت «همسان» و «ناهمسان» رکن‌بندی کرد؟

- ۱) ما و هوس شاهد و می تا نفسی هست
- ۲) شیدا از آن شدم که نگارم چو ماه نو
- ۳) بیا که قصر امل، سخت سست‌بنیاد است
- ۴) گه انده جان به یأس بگسارم

- کی خوش‌تر از این در همه عالم هوسی هست؟
ایرو نمود و جلوه‌گری کرد و رو بیست
بیار باده که بنیاد عمر بر باد است
گه آتش دل به اشک بنشانم

- ۳۴- در کدام بیت، تعداد به کارگیری اختیار زبانی «تغییر کمیت مصوت‌ها» متفاوت است؟
- (۱) آهوی چشم بتان، چشم تو را نخجیر است
(۲) زان شراب ناب بی‌غش ده که اندر صومعه
(۳) دل تو باد سوی لہو و چشم سوی نگار
(۴) به چشمانت که گرچه دوری از چشم
- ۳۵- در همهٔ گزینه‌ها، هر دو اختیار زبانی «تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه و کوتاه به بلند» به کار رفته است؛ به جز
- (۱) نظر از روشنی شمس و قمر پوشیدم
(۲) دل ز گیسوی تو بگسست و به ابرو پیوست
(۳) مویی که بدان بستگی رشته جهان‌هاست
(۴) آخر خم ابروی تو خون همه را ریخت
- ۳۶- کدام گزینه مفهوم متفاوتی دارد؟
- (۱) مریز آب رخ خود برای نان کاین آب
(۲) من که از آب رخ خود چو گهر سیرابم
(۳) از تلخی سؤال گروهی که واقفانند
(۴) نان خسان به خشکی متت سرشته است
- ۳۷- مضمون کدام بیت، متفاوت است؟
- (۱) دانستت کسه دل اسیر دارد
(۲) ز ناتوانی چشمت جهان چو گشت خراب
(۳) در غم هجران، «هلالی» صبر کن، تدبیر چیست!
(۴) درد بی‌درمان پیری را دوا بی‌حاصل است
- ۳۸- همهٔ گزینه‌ها به «مضمون مشترکی» اشاره دارند؛ به جز
- (۱) تا به کی قصهٔ مستقبل و ماضی خواندن؟
(۲) چه گویم ای که می‌پرسی ز حال روزگار من
(۳) پیش‌بینی کن ز ننگ حسرت ماضی برآ
(۴) دخل مستقبل به راه خرج ماضی ریخته
- ۳۹- مفهوم کدام گزینه با بیت «شب تاریک و بیم موج و گردابی چنین هایل / کجا دانند حال ما سبکباران ساحل‌ها؟» متناسب نیست؟
- (۱) حال من دور از لب جان‌بخش او داند که چیست
(۲) جوش من لنگر آرام نمی‌داند چیست
(۳) در قید فرنگ آن که نیفتاده چه داند
(۴) حال دست من جدا از دامنش داند که چیست
- ۴۰- کدام گزینه با بیت «از اسب پیاده شو، بر نطع زمین رخ نه / زیر پی پیلش بین شهوات شده نعمان»، تناسب معنایی ندارد؟
- (۱) زهری است زهر مرگ که شیرین نمی‌شود
(۲) پیش و پس اوراق خزان نیم‌نفس نیست
(۳) به فکر نیستی هرگز نمی‌افتند مغروران
(۴) دل بر این عمر مبندید که از صحبت تیر

- ذخیرهٔ دانشی

- عمیق‌ترین و دقیق‌ترین دانش

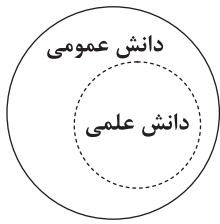
- گسترده‌ترین بخش از آگاهی ما

(۱) دانش عمومی - دانش علمی - دانش عمومی

(۲) دانش عمومی - دانش علمی - دانش علمی

(۳) دانش عمومی - دانش عمومی - دانش عمومی

(۴) دانش عمومی و دانش علمی - دانش عمومی - دانش علمی

۴۲- کدام گزینه با نمودار زیر در ارتباط است؟

- ۱) دانش علمی به دانش تجربی محدود نمی‌شود، بلکه دانش‌های فراتجربی مانند دانش‌های عقلانی و وحیانی را نیز شامل می‌شود که هر کدام ملاک سنجش و اعتباریابی خاص خود را دارد.
- ۲) دانش عمومی دانش غیرموتق و نامعتبر نیست، بلکه کم و بیش در آن دانش‌های حقیقی و صحیح نیز وجود دارد. دانش علمی به دلیل امکان اعتباریابی، نسبت به دانش عمومی از اعتبار بیشتری برخوردار است.
- ۳) دانش‌ها کشف و بازخوانی واقعیت نیستند، بلکه خلق و بازسازی آن هستند که انسان‌ها برای سامان دادن به زندگی خود تولید می‌کنند، در برخی از نحله‌های این دیدگاه، مرز دانش علمی و دانش عمومی فرو می‌باشد.
- ۴) تفاوت دانش علمی با دانش عمومی در روش آن‌ها است. دانش علمی تنها از راه حس و تجربه و به صورت نظام‌مند به دست می‌آید، ولی دانش عمومی، دانش حاصل از زندگی افراد است.

۴۳- به ترتیب، علوم انسانی و اجتماعی بومی (ایرانی و اسلامی) چه ویژگی‌ای خواهد داشت، تلاش‌های علمی افراد جهان اجتماعی در ذخیره دانشی چه تأثیری دارد و از بین رفتن ذخیره دانشی چه پیامدی را به دنبال خود می‌آورد؟

- ۱) همسو با فرهنگ ما است و برای حل مسائل جامعه ما مفید است - افزایش ذخیره دانش علمی جهان اجتماعی - شریک شدن با سایر جهان‌های اجتماعی در ذخیره دانشی آن‌ها
- ۲) دانشی پویا است و تلاش می‌کند دامنه دانش عمومی را گسترش دهد - افزایش ذخیره دانش علمی جهان اجتماعی - شریک شدن با سایر جهان‌های اجتماعی در ذخیره دانشی آن‌ها
- ۳) در تلاش است با آموزه‌های اسلام بخش‌های نادرست دانش علمی را حذف نماید - غنی‌تر شدن دانش عمومی جهان اجتماعی - فرو پاشیدن جهان اجتماعی و مختل شدن زندگی انسان‌ها
- ۴) دغدغه کشف واقعیت و تشخیص درست و غلط را دارد - غنی‌تر شدن دانش عمومی جهان اجتماعی - فرو پاشیدن جهان اجتماعی و مختل شدن زندگی انسان‌ها

۴۴- رویکرد جهان متجدد نسبت به ذخیره دانشی چگونه است؟

- ۱) فقط علم تجربی، دانش علمی محسوب می‌شود و سایر علوم مانند علوم عقلانی و وحیانی از اعتبار علمی ساقط هستند؛ در نتیجه بخش‌هایی از دانش عمومی را که مغایر با آن باشد، انکار می‌کند یا از آن‌ها دست می‌کشد.
- ۲) رویکرد این جهان به بخش‌های مختلف ذخیره دانشی باعث ایجاد تعارضی میان دانش علمی و دانش عمومی شده است که جهان متجدد برای حل آن از علوم عقلانی و وحیانی دست کشید.
- ۳) دانش علمی را به علوم تجربی محدود دانست و از آن‌جا که این دیدگاه با هویت جهان متجدد سازگار است، سایر جوامع برای پذیرش این دیدگاه ناگزیرند از دانش علمی و دانش عمومی خود دست بکشند.
- ۴) ارتباط دوسویه میان دانش عمومی و دانش علمی را قطع کرد، زیرا طبق این دیدگاه دانش علمی از پیشرفت باز می‌ماند و توان لازم برای حل مشکلات دانش عمومی را از دست می‌دهد.

۴۵- کدام گزینه به ترتیب در مورد «فوائد علوم طبیعی» درست ولی در مورد «فوائد علوم اجتماعی» نادرست است؟

- ۱) شناخت طبیعت و قوانین آن - شناخت و فهم معانی کنش‌های آدمیان و پیامدهای آن
- ۲) پیش‌بینی حوادث برای پیشگیری - انتقاد از کنش‌های ناپسند و ظالمانه انسان‌ها
- ۳) رهاسازی انسان از محدودیت‌های طبیعی - شناسایی نحوه اثرگذاری پدیده‌های طبیعی بر یکدیگر
- ۴) شناسایی عواملی که بر زندگی انسان اثر می‌گذارد - نشان دادن شیوه صحیح استفاده از علوم طبیعی

۴۶- به ترتیب، چرا پیش‌بینی در علوم اجتماعی پیچیده‌تر از علوم طبیعی است و رابطه میان علوم انسانی و علوم اجتماعی چگونه است؟

- ۱) تنوع پدیده‌های اجتماعی نسبت به پدیده‌های طبیعی - انسان بخشی از جهان اجتماعی است و علوم اجتماعی، انسان و جهان اجتماعی را مطالعه می‌کند؛ در نتیجه علوم اجتماعی گسترده‌تر از علوم انسانی است.
- ۲) آگاهانه و ارادی بودن کنش‌های اجتماعی - موضوع علوم انسانی، کنش‌های انسانی و موضوع علوم اجتماعی، کنش‌های اجتماعی است؛ پس موضوع علوم انسانی عام‌تر از علوم اجتماعی است.
- ۳) اهمیت بیشتر علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی - انسان بخشی از جهان اجتماعی است و علوم اجتماعی انسان و جهان اجتماعی را مطالعه می‌کند؛ در نتیجه علوم اجتماعی گسترده‌تر از علوم انسانی است.
- ۴) تأثیرگذاری و تأثیرپذیری پدیده‌های اجتماعی از هم - موضوع علوم انسانی، کنش‌های انسانی و موضوع علوم اجتماعی، کنش‌های اجتماعی است؛ پس موضوع علوم انسانی عام‌تر از علوم اجتماعی است.

۴۷- به ترتیب، موضوع جامعه‌شناسی کلان چیست و کدام مورد در حوزه مطالعات این جامعه‌شناسی است؟

- ۱) کنش‌های اجتماعی و سایر پدیده‌های اجتماعی - بررسی تأثیرات فضای مجازی در میزان طلاق
- ۲) ارتباط میان ساختارهای اجتماعی پویا - بررسی روابط همسایگی در یک محله
- ۳) ارتباط میان پدیده‌های اجتماعی - تأثیر صدا و سیما در افزایش فرهنگ صرفه‌جویی
- ۴) چگونگی پیوند میان پدیده‌های اجتماعی - بررسی آداب و رسوم ایل قشقایی در مراسم عروسی

۴۸- کدام گزینه به ترتیب جدول زیر را به درستی کامل می‌کند؟

کارکرد	موضوع	دانش
-	(ج)	علوم طبیعی
مطالعه قوانین مربوط به کنش‌های آدمیان	-	(ب)
-	(الف)	فلسفه

- (۱) موجود خاص - علوم انسانی - حوادث طبیعی
- (۲) اصل وجود - علوم ابزاری - قوانین طبیعت
- (۳) موجود خاص - علوم انسانی - طبیعت
- (۴) اصل وجود - علوم اجتماعی - پدیده‌های طبیعی

۴۹- کدام گزینه به ترتیب درست (ص) یا نادرست (غ) بودن عبارتهای زیر را به درستی بیان می‌کند؟

- (الف) انسان‌ها به دیدن نظم عادت دارند، اما بی‌نظمی توجه آنان را جلب می‌کند. جامعه‌شناسان برای رهایی از عادت و شناخت نظم از دید یک فرد غریبه به موضوعات نگاه می‌کنند که به آن «عادت‌زایی یا آشنایی‌زایی» می‌گویند.
- (ب) انسان‌ها برای با هم زندگی کردن قواعدی را وضع می‌کنند و هر کس بخواهد به این جهان اجتماعی وارد شود، ناچار است نظم آن را بپذیرد؛ در نتیجه نظم اجتماعی در نتیجه عمل کردن به قواعدی به وجود می‌آید که انسان‌ها برای با هم زندگی کردن وضع می‌کنند.
- (ج) انسان مثل سایر موجودات طبیعی، ویژگی‌های مادی و محسوس دارد؛ به همین دلیل با شناسایی قوانین مشترک حاکم بر زندگی انسان‌ها و موجودات طبیعی، می‌توان قدرت دستکاری در آن‌ها برای بهبود بخشیدن به آن‌ها را به دست آوریم.

- (۱) ص - غ - ص (۲) غ - ص - ص (۳) ص - ص - غ (۴) غ - ص - غ

۵۰- کدام عبارت‌های زیر، مربوط به دیدگاه اندیشمندان تبیینی به جوامع است؟

- (الف) به جامعه همانند یک پدیده طبیعی پیچیده نگاه می‌کنند. تفاوت میان جوامع مختلف را صرفاً از نظر کمی و آماری در نظر می‌گیرند. از نظر آنان هر چه جوامع در رفع نیازهای خود توانا تر باشند، پیشرفته تر هستند.
- (ب) در مورد جوامع مختلف، نگاه تک‌خطی دارند و معتقدند جوامع مسیر یکسانی را به سوی پیشرفت طی می‌کنند و از جوامع ساده به جوامع پیچیده تبدیل می‌شوند.

- (ج) با وجود این‌که جامعه را یک دستاورد انسانی، محصول و مخلوق انسان‌ها می‌دانند، اما اعتقاد دارند که ما فقط می‌توانیم قوانین و نظم موجود در جهان اجتماعی را بشناسیم و آن را کنترل کنیم.

- (د) انسان‌ها با توجه به تفاوت عقاید و ارزش‌هایی که دارند، جوامع مختلفی را به وجود می‌آورند، در حالی‌که نظم موجود بر این جوامع به ظاهر متفاوت، یکسان بوده و همانند نظم موجود در طبیعت است.

- (۱) الف - ب (۲) الف - د (۳) ب - ج (۴) ج - د

۵۱- «دیدگاه لمبروزو در خصوص توجه به ویژگی‌های ظاهری مجرمان»، «استفاده زیاد از انواع پرسشنامه یا پاسخ‌های چندگزینه‌ای» و «تأثیر افزایش درآمد افراد در کاهش ناهنجاری‌ها» به ترتیب به کدام یک از موارد زیر اشاره دارد؟

- (۱) جامعه‌شناسی تبیینی - روش‌های کیفی جمع‌آوری اطلاعات - پدیده‌های متقابل
- (۲) تشابه جامعه و طبیعت - جامعه‌شناسی تبیینی - پدیده‌های هم‌تغییر
- (۳) استفاده از حس و معنا - جامعه‌شناسی ابزاری - پدیده‌های هم‌تغییر
- (۴) نگاه از بیرون به پدیده‌ها - روش‌های کمی جمع‌آوری اطلاعات - پدیده‌های متقابل

۵۲- هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب، با کدام مورد در ارتباط است؟

- (الف) تقلیل دادن انسان به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی
- (ب) مشخص شدن جایگاه هر یک از پدیده‌های اجتماعی

(ج) منظور از پویایی نظام اجتماعی

- (۱) یکسان دانستن طبیعت و جامعه - نظام اجتماعی - قابل تغییر بودن توسط انسان‌ها و فرهنگ‌ها
- (۲) از بین رفتن نظم اجتماعی - نظام اجتماعی - تأثیرگذاری متقابل بخش‌های نظام اجتماعی
- (۳) یکسان دانستن پدیده‌های اجتماعی و طبیعی - نظم اجتماعی - ارتباط دوسویه بخش‌های مختلف آن
- (۴) نگاه جامعه‌شناسی تبیینی - نظم اجتماعی - هم‌تغییر بودن نسبت به مسائل جدید جهان اجتماعی

۵۳- بیت «اگر ز باغ رعیت، ملک خورد سیبی / برآوردن غلامان او درخت از بیخ» با کدام یک از گزینه‌های زیر ارتباط مفهومی بیشتری دارد؟

- (۱) مسائل و مشکلات اجتماعی بیرون از دایره اختیار ما نیستند و فقط مسئولین در آن نقش ندارند، بلکه همه اعضای جهان اجتماعی در تشکیل، تداوم یا نابودی این مشکلات نقش دارند.

- (۲) زندگی اجتماعی انسان‌ها و نظم، پیوند تنگاتنگی دارند و به نوعی هم‌زاد یک‌دیگر هستند، اما در این میان نقش انسان‌ها منفعلانه نیست و فقط به نظم موجود تن نمی‌دهند.

- (۳) در حفظ یا تغییر وضع موجود در جامعه، نقش همه اعضا یکسان و به یک اندازه نیست، صاحبان برخی از مشاغل و مسئولیت‌ها، تأثیر بیشتری نسبت به سایر شغل‌ها دارند.

- (۴) انسان‌ها می‌توانند با توجه به آرمان‌ها و ارزش‌های خود، تغییراتی را در نظم موجود در جهان اجتماعی ایجاد کرده و آن را به سوی نظم مطلوب پیش ببرند.

۵۴- کدام گزینه به ترتیب جدول زیر را به درستی کامل می‌کند؟

معلول	علت
(الف)	نادیده گرفتن ویژگی‌های کنش
(ب)	کنش اجتماعی
پدید آمدن انقلاب‌های اجتماعی و شاهکارهای هنری	(ج)

- (۱) رکود اراده‌ها - والا شدن آرمان‌ها و ارزش‌ها - استفاده از روش‌های غیرتجربی در مطالعه نظم
(۲) سقوط ارزش‌ها - شکل‌گیری پدیده‌های خرد و کلان - استفاده از روش‌های غیرتجربی در مطالعه نظم
(۳) فروپاشی جهان‌ها - ایجاد ساختار اجتماعی - فراتر رفتن از نظم موجود در جامعه

(۴) افول معانی - حفظ وضعیت موجود - فراتر رفتن از نظم موجود در جامعه

۵۵- به ترتیب هر یک از موارد زیر با کدام گزینه ارتباط و هماهنگی بیشتری دارد؟

«فقس آهنین - کشتار جهان در جنگ‌های جهانی - تربیت و نگهداری حیوانات در سیرک»

- (۱) افول معانی - رکود اراده‌ها - سقوط ارزش‌ها
(۲) رکود اراده‌ها - سقوط ارزش‌ها - سقوط ارزش‌ها
(۳) رکود اراده‌ها - سقوط ارزش‌ها - افول معانی
(۴) رکود اراده‌ها - افول معانی - سقوط ارزش‌ها

۵۶- کدام یک از گزینه‌های زیر، روند گذار از جامعه‌شناسی تبیینی به سوی جامعه‌شناسی تفسیری را به درستی نشان می‌دهد؟

- (۱) معرفی آگاهانه و معنادار بودن به عنوان مهم‌ترین ویژگی‌های کنش اجتماعی - مطالعه زندگی اجتماعی انسان‌ها با تأکید بر این دو ویژگی - قرار دادن اراده و ارزش در امتداد آگاهی و تابع آن
(۲) قرار دادن اراده و ارزش در امتداد آگاهی و معنا و تابع آن - کم شدن استقبال از روش‌های تجربی - مطالعه زندگی اجتماعی انسان‌ها با تأکید بر ویژگی معنادار بودن کنش
(۳) معرفی آگاهانه و ارادی بودن به عنوان مهم‌ترین ویژگی‌های کنش اجتماعی - قرار دادن معنا و ارزش در امتداد آگاهی و تابع آن - کم شدن استقبال از روش‌های تجربی
(۴) قرار دادن اراده و ارزش در امتداد آگاهی و معنا و تابع آن - معرفی آگاهانه و معنادار بودن به عنوان مهم‌ترین ویژگی‌های کنش اجتماعی - مطالعه زندگی اجتماعی انسان‌ها با تأکید بر این دو ویژگی

۵۷- به ترتیب «اشتراک نظریه ديلتای و وبر» و «تفاوت نظریه آگوست کنت و وبر» در چیست؟

- (۱) تفاوت پدیده‌های اجتماعی با پدیده‌های طبیعی - شناسایی و توصیف پدیده‌های اجتماعی
(۲) پرده برداشتن از معنایی که در کنش‌ها نهفته‌اند - شناسایی و توصیف پدیده‌های اجتماعی
(۳) تفاوت پدیده‌های اجتماعی با پدیده‌های طبیعی - موضوع مورد مطالعه در جامعه‌شناسی
(۴) قبول داشتن تفهم به عنوان روش مستقل علوم اجتماعی - موضوع مورد مطالعه در جامعه‌شناسی

۵۸- لازمه شناخت پدیده‌های اجتماعی، شناخت صحیح و توانان انسان‌ها است و وجود نظریات متفاوت، نشانه پدیده‌های اجتماعی است.

البته برخی نظریات برای دستیابی به پاسخ‌های ساده درباره پدیده‌های اجتماعی، عمق آن‌ها را نادیده گرفته و از آن‌ها می‌کنند.

- (۱) تفاوت‌های فردی و اجتماعی - پیچیدگی - چرایی وقوع - معنادرایی
(۲) تفاوت‌های فردی و اجتماعی - عمق - معنای - آشنایی‌زدایی
(۳) وجوه مشترک - دشواری فهم - تبیین - هویت‌زدایی
(۴) وجوه مشترک - تنوع - علت وقوع - عادت‌زدایی

۵۹- به ترتیب پیامد، محصول و عامل هر یک از موارد زیر کدام است؟

- فعالیت و خلاقیت کنشگران در تولید معانی فردی و اجتماعی
- تنوع و تکثر معانی

- پی بردن به هدف کنش

- (۱) پیدایش خرده‌فرهنگ‌های مختلف - پیچیدگی کنش‌های انسان - انسجام‌بخشی به کنش‌ها
(۲) پیدایش گروه‌های متنوع - دشواری فهم معنای کنش - دسترسی به معنای ذهنی و فردی کنشگر
(۳) پیدایش جهان‌های اجتماعی مختلف - فهم دلالت‌های کنش - دسترسی به معنای ذهنی و فردی کنشگر
(۴) پیدایش فرهنگ‌های متنوع - هویت متفاوت پدیده‌ها - انسجام‌بخشی به کنش‌ها

۶۰- به ترتیب، چرا جامعه‌شناسی قرن نوزدهم «تفهیمی - تبیینی» است و در قرن بیستم چه اتفاقی برای این دیدگاه افتاد؟

- (۱) زیرا وبر فهمیدن را برای درک معنای پدیده‌ها ضروری می‌دانست، اما هم‌چنان علم را به علم تجربی محدود می‌کرد - این باور که مرز علم و غیرعلم را تجربه و تبیین تجربی تعیین می‌کند، مورد تردید قرار گرفت و زمینه رونق تفسیر فراهم شد.
(۲) زیرا وبر فهمیدن را برای درک معنای پدیده‌ها ضروری می‌دانست، اما هم‌چنان علم را به علم تجربی محدود می‌کرد - رویکرد تبیینی به حاشیه رفت و راه بازگشت دعاوی تجویزی به علوم اجتماعی باز شد و به این ترتیب جامعه‌شناسی تفسیری رخ نمود.
(۳) چون با ملاک‌های ارزشی و هنجاری و تنها از طریق علوم تجربی سعی در توصیف و کنترل پدیده‌ها داشت - این باور که مرز علم و غیرعلم را تجربه و تبیین تجربی تعیین می‌کند، مورد تردید قرار گرفت و زمینه رونق تفسیر فراهم شد.
(۴) چون با ملاک‌های ارزشی و هنجاری و تنها از طریق علوم تجربی سعی در توصیف و کنترل پدیده‌ها داشت - رویکرد تبیینی به حاشیه رفت و راه بازگشت دعاوی تجویزی به علوم اجتماعی باز شد و به این ترتیب جامعه‌شناسی تفسیری رخ نمود.

دفترچه شماره ۲

آزمون شماره ۲۰

جمعه ۱۴۰۲/۰۱/۱۸

**آزمون‌های سراسر
گاج**

گزینه درستی را انتخاب کنید.

سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱

سوالات آزمون

پایه دوازدهم انسانی

دوره دوم متوسطه

نام و نام خانوادگی:	شماره داوطلبی:
تعداد سؤال: ۸۰	مدت پاسخگویی: ۸۰ دقیقه

عناوین مواد امتحانی آزمون گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد سوالات و مدت پاسخگویی

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سؤال	شماره سؤال		مدت پاسخگویی
			از	تا	
۱	زبان عربی (اختصاصی)	۲۰	۶۱	۸۰	۲۰ دقیقه
۲	تاریخ ۳	۲۰	۸۱	۱۰۰	۲۰ دقیقه
۳	جغرافیا ۳	۲۰	۱۰۱	۱۲۰	۲۰ دقیقه
۴	فلسفه ۲	۲۰	۱۲۱	۱۴۰	۲۰ دقیقه

زبان عربی (اختصاصی)

■ ■ عین الأنسب في الجواب للترجمة من أو إلى العربية (۶۸ - ۶۱):

۶۱- «ذلك الكتاب لا ريب فيه هدى للمتقين»:

(۱) «آن کتاب، هیچ شکّی در آن نمی‌باشد، هدایتی است برای پرهیزکاران!»

(۲) «آن کتاب که هیچ شکّ و تردیدی در آن نیست، مایه هدایت پرهیزکاران بوده است!»

(۳) «هیچ شکّی در آن کتاب نیست، برای خداترسان مایه هدایت است!»

(۴) «آن کتابی که هیچ تردیدی در آن نمی‌باشد، هدایت است برای خداترسان!»

۶۲- «من الناس خُذوا خلقهم الحسن و دعوا ما فيه مفسدة»:

(۱) از مردم اخلاق نیکشان را بگیرید و رها کنید آن چه را که در آن مایه تباهی است!

(۲) اخلاق نیک مردم را از آن‌ها بگیرید و ترک کنید چیزی را که در آن فساد است!

(۳) از مردم اخلاق خوبشان را فرابگیرید و آن چه را که مفسده است، رها نمایید!

(۴) اخلاق خوب را از مردم بگیرید و چیزی را که از آن مایه تباهی است، ترک نمایید!

۶۳- «كنت قد أقمّت مخنبراً لأجري فيه تجاربي و لو كانت النتيجة فشلي في البداية»:

(۱) برای شروع یک آزمایشگاه برپا کرده بودم که در آن جا آزمایشم اجرا گردد، اگر چه نتیجه، شکست من بود!

(۲) آزمایشگاهی برپا کرده بودم تا آزمایش‌هایم را در آن اجرا کنم، با این‌که نتیجه در ابتدا، شکست من بود!

(۳) یک کارگاه بنا کرده بودم تا آزمایش‌هایم را در آن جا به اجرا برسانم و نتیجه در شروع، شکست من شد!

(۴) یک آزمایشگاه برپا کرده‌ام تا آزمایشم را که در آن اجرا کنم، در نتیجه ابتدا، شکست خوردم!

۶۴- «ما أبصر الذي يبصر العالم الأكبر الذي قد انطوى فيه و يبحث في نفسه عن دواء لدائه»:

(۱) همانا بایصیرت‌ترین آن کسی است که دنیای بزرگ‌تری را که در وی نهفته شده است، می‌بیند و در خود به دنبال داروی بیماری‌اش می‌گردد!

(۲) چقدر بیناست آن‌که دنیای بزرگی را که درونش به هم پیچیده شده است، می‌بیند و در خودش دنبال دارو برای بیماریش می‌گردد!

(۳) چقدر بیناست شخصی که دنیای بزرگ‌تری را که در او به هم پیچیده شده است، می‌بیند و در خود به دنبال دارویی برای بیماریش می‌گردد!

(۴) کسی بیناترین است که بتواند دنیای بزرگ‌تری را که در وی نهفته شده است، ببیند و برای بیماریش در خود به دنبال دارو بگردد!

۶۵- «لم يكن لنوبل غرض من اختراع الديناميت إلا إعمار الأرض و تسهيل أعمال الإنسان كحفر الأنفاق و شقّ القنوات»:

(۱) تنها قصد نوبل از اختراع دینامیت، آبادانی زمین و آسان کردن فعالیت‌های انسانی مانند کندن تونل‌ها و شکافتن کانال‌ها بوده است!

(۲) نوبل از اختراع دینامیت هدفی را دنبال نمی‌کرد مگر آبادانی زمین و آسان‌تر شدن کارهای بشر همانند کندن تونل و شکافتن کانال‌ها!

(۳) نوبل از اختراع دینامیت هدفی نداشت به‌جز آباد کردن زمین و آسان‌سازی فعالیت‌های انسان هم‌چون کندن تونل‌ها و شکافتن کانال‌ها!

(۴) برای نوبل از اختراع دینامیت هدفی نبود به‌جز آبادانی بر روی زمین و آسان‌سازی کارهای انسانی هم‌چون کندن تونل‌ها و شکافتن کانال‌ها!

۶۶- عین الخطأ:

- (۱) لا تدع الآخرين بالبرّ و أنت لا تعمل به! سائرین را به نیکی ای که خودت بدان عمل نمی کنی، دعوت نکن!
- (۲) المسلمون لا يهنوا و هم في أعلى درجة من الإيمان! مسلمانان نباید سُست شوند در حالی که آن‌ها در بالاترین درجه از ایمان می باشند!
- (۳) وصل المسافرين إلى المطار و هما ركبا الطائرة! دو مسافر به فرودگاه رسیدند در حالی که آن دو سوار هواپیما شدند!
- (۴) يشجع المتفرجون فريقهم و هم فرحون! تماشاچیان تیم خود را تشویق می کنند در حالی که شادمان اند!

۶۷- عین الخطأ:

- (۱) كلنا قلنا هذه الجملة مرّة على الأقلّ: «ليت أيام الطفولة ترجع!»؛ همّة ما حدافل یک بار این جمله را گفته ایم: «ای کاش روزهای کودکی بازگردند!»
- (۲) هذا الإنسان خلق ضعيفاً و انطوى فيه عالم أكبر! این انسان ضعیف خلق شده و در او عالمی بزرگ تر قرار دارد!
- (۳) من يقول بقمه ما ليس في قلبه هو منافق! آن که با دهانش می گوید چیزی را که در دلش نیست، او منافق است!
- (۴) إنّما الفخر يكون لمن له عقل ثابت! افتخار، تنها افتخار از آن کسی می باشد که خردی استوار دارد!

۶۸- «هیچ چیزی زیباتر از بخشش به هنگام توانایی نیست!»؛ عین الصحیح:

- (۱) لا يوجد شيء جميل من العفو حين القوّة!
- (۲) ليس شيء أجمل من الجود في القدرة!
- (۳) لا شيء جميل من العفو في القوّة!
- (۴) لا شيء أجمل من العفو عند القدرة!

■ ■ ■ اقرأ النصّ التالي بدقّة ثمّ أجب عن الأسئلة بما يُناسب النصّ (۷۳ - ۶۹):

يعدّ سقراط أحد أعظم الحكماء و الفلاسفة في التاريخ. إنّه وُلد في العاصمة اليونانية أثينا حوالي ۴۷۰ سنة قبل الميلاد و لا نعرف إلا القليل عن أبويه و طفولته. و لم يترك سقراط كتابات و إنّما دَوّن تلميذه الكبير أفلاطون تعاليمه و أفكاره في حوارات تضمّ أيضاً مشاهد عديدة من حياته. و كان من عادته أن يتجول في الشوارع و يجادل أولئك الذين يدعون معرفة موضوع و يطرح عليهم أسئلة أساسية حتّى يظهر جهلهم بالموضوع و من هنا دُعيت طريقة الجدال بطرح الأسئلة «طريقة سقراط». و من تعاليمه الأساسية: إعرف نفسك! و لم يكن كبار أثينا مُرتاحين له لأنّه كان يُحارب معتقداتهم. فانهى به الأمر إلى المحاكمة بتهمة إفساد شباب أثينا و الحكم عليه بالإعدام. و في السجن أمضى سقراط يومه الأخير في مناقشة أصدقائه حول خلود النفس قبل أن يشرب كوب الشوكران!

۶۹- عین الصحیح عن سقراط:

- (۱) كان لا يُجادل النَّاس حول موضوع إلا في الشّوارع!
- (۲) كان النَّاس ينفصّون من حوله لأنّه يسألهم أسئلة صعبة!
- (۳) إضطرّه كبار أثينا أن يدع الفلسفة و لا يُفسد عقول الشباب!
- (۴) لم يترك مناقشة المواضيع الفلسفية حتّى آخر لحظة حياته!

۷۰- عین الخطأ عن حوارات سقراط:

- (۱) كان يُجربها مع أولئك الذين يدعون الحكمة!
- (۲) دَوّنها تلميذه و هي تضمّ تعاليمه و آرائه!
- (۳) كان قد ألفها بنفسه و هو يتجول في شوارع أثينا!
- (۴) يمكن أن نجد فيها جوانب من حياته!

۷۱- ما هي طريقة سقراط؟

- (۱) التجول و السير في الشوارع!
- (۲) تعليم الشباب و إنقاذهم من الجهالة!
- (۳) التعاليم الأساسية كمعرفة الإنسان نفسه!
- (۴) الجدال و طرح أسئلة أساسية لإظهار جهل المدّعي!

■ عین الخطأ في التحليل الصرفي و الإعراب (۷۲ و ۷۳):

۷۲- «أعظم - وُلد - يَتَرَكُ - دَوَّنَ»:

- (۱) أعظم: مفرد مذکر - اسم تفضیل علی وزن «أفعل» - معرب / مضاف إليه و مجرور بالكسرة
(۲) وُلد: فعل ماضٍ - للمفرد المذکر الغائب - مجرّد ثلاثي - متعدّد / فعل مجهول و مع نائب فاعله جملة فعلية
(۳) يَتَرَكُ: فعل مضارع - للغائب - مجرّد ثلاثي (مصدره: تَرَكَ) - لازم / فعل و فاعله «سقراط»
(۴) دَوَّنَ: فعل ماضٍ - مزيد ثلاثي بزيادة حرف واحد (مصدره: تَدْوِين) - مبنيّ / فعل و فاعله «تلميذ»

۷۳- «يَتَجَوَّلُ - يَظْهَرُ - كِبَارٌ - أَصْدِقَاءٌ»:

- (۱) يَتَجَوَّلُ: فعل مضارع - مزيد ثلاثي من باب تفعيل - لازم - معرب / فعل و الجملة فعلية
(۲) يَظْهَرُ: مضارع - للمفرد المذکر الغائب - مجرّد ثلاثي (مصدره: ظَهَرَ) - لازم / فعل و فاعله «جهل»
(۳) كِبَارٌ: اسم - جمع تكسير أو مكسّر (مفردة: كبير) - معرب / اسم «كان» و مرفوع بالضمة
(۴) أَصْدِقَاءٌ: جمع تكسير و مفردة: صديق - معرب / مضاف إليه و مجرور بالكسرة و المضاف «مناقشة»

■ عین المناسب للجواب عن الأسئلة التالية (۸۰ - ۷۴):

۷۴- عین الخطأ في ضبط حركات الحروف:

- (۱) تُرَابٌ مُخْتَلِطٌ بِالماءِ وَ قَدْ يَسْمَى بِذلكَ! (۱)
(۲) إِلَهِي عَامِلُنَا بِفَضْلِكَ وَ لَا تُعَامِلُنَا بِعَدْلِكَ! (۲)
(۳) لَا تُمَيِّتُوا القُلُوبَ بِكثْرَةِ الطَّعَامِ وَ الشَّرَابِ! (۳)
(۴) لَا تَجْتَمِعْ حَصَلَتَانِ فِي مُؤْمِنٍ: البُخْلُ وَ الكَذِبُ! (۴)

۷۵- «لا تدري لعلّ الله يُحدث بعد ذلك أمراً»؛ عین غير المناسب لمعنى الآية الكريمة:

- (۱) نداند به جز ذات پروردگار / که فردا چه بازی کند روزگار (۱)
(۲) «فوق کلّ ذي علمٍ عليم» (۲)
(۳) «إني أعلم ما لا تعلمون» (۳)
(۴) از این ستون به آن ستون فرج است! (۴)

۷۶- عین «ان» لا يعادل معنى «که» في الفارسية:

- (۱) أَظَنَ ان هذا الكلام خاطئ! (۱)
(۲) علی المرء ألا يكذب أبداً! (۲)
(۳) نعم، ان الحياة مملوءة بالمرارة! (۳)
(۴) لا أعلم، ربّما لنتعوذ ان لا نتعوذ! (۴)

۷۷- «حضر السّياح في القاعة الدليل لم يحضر!»؛ عین الخطأ لتكميل الفراغ:

- (۱) مَعَ أَنَّ (۱) (۲) كَأَنَّ (۲) (۳) وَ (۳) (۴) لَكِنَّ (۴)

۷۸- عین ما فيه الصفة و الحال معاً:

- (۱) رأيتُ الفلاح في مزرعته كبيرة و هو يجمع محصولها! (۱)
(۲) كان الرجال المؤمنون معتقدين باليوم الآخر اعتقاداً! (۲)
(۳) مُنعت عن تناول الموادّ السكرية و أنا لم أكن مريضاً! (۳)
(۴) يبقى المحسن حيّاً و إن نُقل إلى منازل الأموات! (۴)

۷۹- عین ما ليس فيه المعادل للماضي الاستمراريّ الفارسيّ:

- (۱) قد استفاد الإنسان من هذه المادّة فسّهلت أعماله الصعبة! (۱)
(۲) لو استمعت لِنصائحك لما ندمت هكذا! (۲)
(۳) كان المهندس الشابّ يتسم أمام المصنع! (۳)
(۴) شاهدت قاسماً و هو يطالع العربية! (۴)

۸۰- «كان الناس أمة واحدة فبعث الله النَّبِيِّينَ مبشّرين»؛ عین الصحيح حسب الآية الشريفة:

- (۱) فيها صفتان! (۱) (۲) يوجد فيها فعل مجهول! (۲) (۳) ليس فيها الحال! (۳) (۴) فيها مفعول (أو مفعول به) (۴)

۸۱- کدام گزینه درباره نویسنده عبارت زیر، درست است؟

«تاریخ‌نگار را هم لازم است که راست‌گفتاری پیشه کند ... فرشته را دیو نخواند و دیو را فرشته نداند ...»

(۱) مؤلف کتاب حقایق‌الاخیر ناصری است. (۲) مورخ مشهور زمان فتحعلی شاه قاجار است.

(۳) نخستین کسی است که واقیعت قتل امیرکبیر را بازتاب داده است. (۴) به ریاست دارالترجمه همایونی برگزیده شد.

۸۲- نظام سیاسی حاکم بر فرانسه در فاصله سال‌های ۱۷۸۹ تا ۱۸۱۴م چگونه بود؟

(۱) امپراتوری ← مشروطه سلطنتی ← جمهوری (۲) مشروطه سلطنتی ← جمهوری ← امپراتوری

(۳) مشروطه سلطنتی ← امپراتوری ← جمهوری (۴) امپراتوری ← مشروطه سلطنتی ← امپراتوری

۸۳- انگلیسی‌ها ، تسلط خود را بر ایالت‌های ساحل شرقی اقیانوس اطلس از دست دادند.

(۱) پیش از وقوع انقلاب باشکوه (۲) هم‌زمان با پایان جنگ جهانی اول

(۳) پیش از اعلام هند به عنوان بخشی از قلمرو خویش (۴) هم‌زمان با تأسیس دولت قاجار در ایران

۸۴- با توجه به حوادث دوران حکومت فتحعلی شاه، کدام گزینه ترتیب درستی از وقایع زیر را نشان می‌دهد؟

الف) محرومیت ایران از داشتن کشتی جنگی در دریای کاسپین

ب) اتحاد سیاسی و نظامی ایران و فرانسه در زمان ناپلئون

ج) آغاز دور دوم جنگ‌های ایران و روس

(۱) (ب) پس از (ج) و پیش از (الف) (۲) (ج) پیش از (ب) و پس از (الف)

(۳) (الف) پس از (ب) و پیش از (ج) (۴) (ب) پیش از (الف) و پس از (ج)

۸۵- کدام گزینه درباره پیامدهای «تجاری شدن کشاورزی ایران در عصر قاجار» نادرست است؟

(۱) تغییر فنون کشاورزی (۲) افزایش درآمد مالکان

(۳) مشارکت روزافزون تجار ایرانی و خارجی در صدور تولیدات (۴) صدور برخی محصولات کشاورزی از جمله پنبه و تریاک

۸۶- «نهضت تنباکو» در زمان چه کسی صورت گرفت و چه تعداد از عبارت‌های زیر درباره نتایج این حرکت صحیح است؟

الف) خط بطلانی بر مطلق بودن قدرت شاه کشید.

ب) ارتباط منظمی میان علما و مردم به وجود آمد.

ج) قدرت و رهبری روحانیون شیعه را در صحنه سیاسی کشور آشکار کرد.

د) آسیب‌پذیری استعمار داخلی و استبداد خارجی را در برابر اراده ملت نشان داد.

(۱) مظفردالدین شاه - ۱ (۲) ناصرالدین شاه - ۳ (۳) مظفردالدین شاه - ۴ (۴) ناصرالدین شاه - ۲

۸۷- در کدام گزینه به ترتیب، نام مؤلفان «سیاحتنامه ابراهیم بیگ - تاریخ بیداری ایرانیان - رساله ایراد» به درستی بیان شده است؟

- (۱) میرزا محمد ناظم الاسلام کرمانی - میرزا یوسف خان مستشارالدوله - حاج زین العابدین مراغه‌ای
- (۲) میرزا فتحعلی خان آخوندزاده - میرزا یوسف خان مستشارالدوله - حاج زین العابدین مراغه‌ای
- (۳) حاج زین العابدین مراغه‌ای - میرزا محمد ناظم الاسلام کرمانی - میرزا فتحعلی خان آخوندزاده
- (۴) میرزا یوسف خان مستشارالدوله - میرزا محمد ناظم الاسلام کرمانی - میرزا فتحعلی خان آخوندزاده

۸۸- عامل اصلی جناح‌بندی‌ها در اروپا در آستانه جنگ جهانی اول کدام کشورها بودند؟

- (۱) آلمان و فرانسه (۲) انگلستان و روسیه (۳) آلمان و انگلستان (۴) فرانسه و انگلستان

۸۹- با توجه به منابع مطالعاتی دوره معاصر تاریخ ایران، کدام گزینه درباره آثاری که «اولین نشانه‌های اندیشه‌های نوین دوره قاجار» در آن‌ها قابل مشاهده می‌باشد، صحیح است؟

(۱) حاوی اطلاعات ارزشمندی درباره اوضاع سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و شرح حال رجال این دوره هستند که به ندرت در سایر منابع یافت می‌شود.

(۲) از طریق آگاهی‌بخشی عمومی تأثیرات فکری، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی زیادی بر جامعه ایرانی گذاشتند.

(۳) از نظر مطالعه تاریخ اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی اهمیت فوق‌العاده‌ای دارند.

(۴) در بررسی و شناخت دیدگاه‌ها و مواضع احزاب و گروه‌های سیاسی به پژوهشگران کمک می‌کنند.

۹۰- چه تعداد از عبارتهای زیر از جمله رویدادهایی است که از سال ۱۱۳۵ تا ۱۱۹۳ ه. ق در ایران و توسط فرمانروایان ایرانی رخ داده است؟

«شورای دشت مغان - فتح بصره - استخدام جان التون انگلیسی - فتح هند - ساخت کاخ خورشید - تأسیس مکتب نقاشی شیراز - مرگ آخرین فرمانروای زند - بازسازی شهر اصفهان»

- (۱) ۸ (۲) ۷ (۳) ۶ (۴) ۳

۹۱- «حاجی میرزا آقاسی» در زمان چه کسی به مقام صدراعظمی منصوب شد و از جمله ویژگی‌های دوران وزارت او کدام است؟

(۱) محمد شاه - نفوذ دولت‌های روسیه و انگلستان در ایران

(۲) محمد شاه - اصلاح امور سیاسی و اقتصادی کشور

(۳) ناصرالدین شاه - کاهش دخالت‌های ناروای شاه و درباریان در امور کشور

(۴) ناصرالدین شاه - نوگرایی و اخذ تمدن اروپایی

۹۲- روحانیون از دیرباز به دلیل در میان اقشار مختلف مردم نفوذ فراوانی داشتند. آن‌ها در محاکم قضاوت می‌کردند.

(۱) موقعیت اجتماعی و عدم وابستگی به حکومت - عرف (۲) ایستادگی در برابر اقدامات شاهان و قدرت‌های خارجی - عرف

(۳) نظارت بر موقوفات و دریافت وجوه شرعی - شرع (۴) بافت و ساختار مذهبی جامعه سنتی ایران - شرع

۹۳- به ترتیب چه تعداد از عبارتهای زیر از جمله اقدامات مجلس اول و دوم شورای ملی است؟ (به ترتیب از راست به چپ)

«اخراج مسیو نوز بلژیکی از ایران - استخدام کارشناس نظامی برای تأسیس نیروی ژاندارمری - تأسیس بانک ملی - رد قرارداد ۱۹۰۷ روسیه و انگلیس - تدوین متمم قانون اساسی - اصلاح امور مالی و گمرک‌ها»

- (۱) ۲ - ۳ (۲) ۱ - ۳ (۳) ۲ - ۴ (۴) ۴ - ۲

۹۴- کدام گزینه به تحولات قرن بیستم میلادی اشاره دارد؟

- (۱) تشکیل اتحاد منلث - انقلاب روسیه - وحدت ایتالیا
- (۲) تأسیس امپراتوری آلمان - جنگ جهانی اول - فروپاشی عثمانی
- (۳) قتل ولیعهد اتریش - وحدت ایتالیا - تسلط بلشویک‌ها بر روسیه
- (۴) تأسیس اتحاد جماهیر شوروی - پیدایش دولت‌های نوین عربی در غرب آسیا - تأسیس جامعه ملل

۹۵- چه تعداد از عبارات زیر درباره «میرزا فتحعلی‌خان آخوندزاده» صحیح است؟

- (الف) یکی از مورخان مشهور دوره قاجار بود.
- (ب) تاریخ‌نویسی سنتی را به شیوه علمی نقد کرد.
- (ج) مؤلف کتاب حقایق الاخبار ناصری است.
- (د) نوشته‌های او در پیدایش مشروطه خواهی مؤثر بود.
- (ه) شیفتگی و خودباختگی بی‌چون و چرا در برابر فرهنگ بیگانه از ویژگی‌های بارز افکار او بود.

(۱) ۵ (۲) ۴ (۳) ۲ (۴) ۳

۹۶- کدام یک از گزاره‌های داده‌شده، عبارت زیر را به نادرستی کامل می‌کند؟

«در دوره کریم‌خان زند برخلاف نادر شاه افشار»

- (الف) فعالیت‌های علمی و آموزشی کمی رونق گرفت و مدرسه‌های جدیدی ساخته شد.
- (ب) فتوحات نظامی متوقف شد.

(ج) مناسبات سیاسی، اقتصادی و ارتباطات فرهنگی ایران با کشورهای اروپایی چندان رونقی نداشت.

(د) اقداماتی برای بهبود وضع کشاورزی و بازرگانی صورت گرفت.

(۱) الف - ب (۲) ب - ج (۳) ج - د (۴) الف - ج

۹۷- فردی که در نیمه دوم قرن ۱۳ و نیمه اول قرن ۱۴ هجری قمری می‌زیسته، معاصر با کدام رویدادهای تاریخ معاصر ایران بوده است؟

- (۱) تأسیس دارالفنون - قتل قائم مقام فراهانی - قرارداد ترکمانچای
- (۲) جنگ‌های ایران و روس - تأسیس دارالترجمه همایونی - واگذاری امتیاز روپتر
- (۳) جنبش تنباکو - جدایی بخش‌هایی از سرزمین‌های شرق دریای کاسپی از ایران - تأسیس نیروی بریگاد قزاق
- (۴) تأسیس حکومت قاجار - ورود محصولات کشاورزی جدید از اروپا به ایران - عقد عهدنامه فین‌کنشتاین با ناپلئون

۹۸- چه تعداد از عبارات زیر، درباره «امیرکبیر» صحیح است؟

- (الف) پس از مرگ محمد شاه، با درایت او ناصرالدین میرزا به تخت سلطنت نشست.
- (ب) یکی از مقاصد او از تأسیس دارالفنون، تقویت توان جنگی و دفاعی کشور بود.
- (ج) روزنامه دولت علیه ایران را به منظور رشد آگاهی‌های سیاسی و اجتماعی مردم منتشر کرد.
- (د) تلاش‌های زیادی برای احیای صنایع دستی ایران انجام داد.
- (ه) واقعیت قتل او در کتاب حقایق الاخبار ناصری بازتاب داده شده است.

(۱) ۵ (۲) ۴ (۳) ۲ (۴) ۳

۹۹- «میرزا علی اصغر خان امین السلطان» و به عنوان نخست وزیر منصوب شد.

(۱) پیش از تبعید محمدعلی شاه - پس از دوره استبداد صغیر

(۲) پس از به تخت نشستن محمدعلی شاه - پیش از امضای متمم قانون اساسی

(۳) پیش از فتح تهران - پس از به توپ بستن مجلس

(۴) پس از امضای متمم قانون اساسی - پیش از به توپ بستن مجلس

۱۰۰- کدام گزینه درباره رویدادهایی که به ترتیب در اوایل جنگ جهانی اول و پس از پایان این جنگ در ایران رخ داد، صحیح است؟

(۱) فروپاشی دولت موقت ملی - اشغال نیمه شمالی کشور توسط روس ها

(۲) حمله دولت های متحد به ایران - تقسیم ایران میان روسیه و انگلستان بر اساس قرارداد ۱۹۱۵

(۳) اشغال نواحی غربی توسط عثمانی - تأسیس نیروی پلیس جنوب

(۴) تعطیلی سومین دوره مجلس شورای ملی - انعقاد قرارداد ۱۹۱۹

۱۰۱- هر یک از عبارات‌های زیر مرتبط با کدام مفاهیم است؟

(الف) دسترسی یک شهر به دریا یا شبکه ارتباطی خط آهن

(ب) پدید آمدن تمدن‌های اولیه در کنار رودهای پرآب

(ج) بیشترین مسافتی که مردم منطقه برای دریافت کالا یا خدمات از آن سکونتگاه طی می‌کنند.

(۱) مقر سکونتگاه - موقعیت سکونتگاه - حوزه نفوذ سکونتگاه

(۲) موقعیت سکونتگاه - مقر سکونتگاه - دامنه نفوذ سکونتگاه

(۳) مقر سکونتگاه - هسته اولیه سکونتگاه - دامنه نفوذ سکونتگاه

(۴) موقعیت سکونتگاه - هسته اولیه سکونتگاه - حوزه نفوذ سکونتگاه

۱۰۲- کدام گزینه درباره مهم‌ترین اقداماتی که برای حل مشکلات اقتصادی در نواحی روستایی صورت گرفته، نادرست است؟

(۱) تشکیل تعاونی‌های تولیدی

(۲) توسعه صنایع کوچک

(۳) گسترش تجهیزات و خدمات روستایی

(۴) اصلاحات ارضی

۱۰۳- در دهه ۱۹۷۰ م و موجب تحول در حمل‌ونقل دریایی شدند که مورد اول منجر به می‌شود.

(۱) تولید کشتی‌های رو رو - تولید و گسترش کشتی‌های کانتینر بر - افزایش سرعت جابه‌جایی و تخلیه کالاها

(۲) تولید کشتی‌های رو رو - تولید و گسترش کشتی‌های کانتینر بر - جابه‌جایی کالاهایی مانند نفت و غلات

(۳) تولید و گسترش کشتی‌های کانتینر بر - تولید کشتی‌های رو رو - تسهیل مدیریت و انبارداری محموله‌ها

(۴) تولید و گسترش کشتی‌های کانتینر بر - تولید کشتی‌های رو رو - کاهش هزینه‌های تخلیه و بارگیری

۱۰۴- کدام گزینه مرتبط با مفهوم «تغییر الگوی مکانی شهرهای میلیونی در جهان» است؟

(۱) در سال ۱۹۵۰ م دو شهر لندن و نیویورک بیش از ۸ میلیون نفر جمعیت داشتند، اما امروزه تعداد این شهرها به ۲۸ شهر رسیده است.

(۲) سطوح شهرنشینی و افزایش آن در نواحی مختلف جهان، متفاوت است و سرعت گسترش شهرنشینی در آسیا و آفریقا بیش از دیگر نواحی جهان است.

(۳) تا چند دهه پیش چنین شهرهایی فقط در نیمکره شمالی و در آمریکای شمالی، اروپا و زاین وجود داشتند، اما امروزه آسیا، آمریکای لاتین و

آفریقا نیز با رشد شهرهای میلیونی و پرجمعیت روبه‌رو شده‌اند.

(۴) هر چند فرایند شهری شدن به افزایش شهرنشینی در همه کشورهای جهان منجر شده، اما هنوز ۳/۴ میلیارد نفر از مردم جهان در روستاها

زندگی می‌کنند.

۱۰۵- با توجه به مشکلات عمده شهرها، در رابطه «علت ← معلولی» کدام گزینه نادرست است؟

(۱) افزایش جمعیت ← افزایش فشار بر منابع، مصرف انرژی و آلودگی آب و خاک

(۲) محدودیت فرصت‌های شغلی ← رشد بخش غیررسمی اشتغال

(۳) فقر شهری ← درآمد کم، بیکاری و مسکن نامناسب و حاشیه‌نشینی

(۴) رعایت نشدن عدالت اجتماعی در توزیع درآمدها ← نداشتن پول کافی برای اجاره یا خرید مسکن

۱۰۶- کدام گزاره‌ها، عبارت زیر را به نادرستی کامل می‌کنند؟

«اگر چه که در شیوه حمل‌ونقل، هزینه‌های مربوط به احداث است؛ اما»

(الف) ریلی همانند جاده‌ای - کم - مصرف سوخت آن بالاتر است.

(ب) آبی همانند هوایی - زیاد - از نظر صرفه‌جویی در هزینه، مناسب‌تر است.

(ج) هوایی برخلاف ریلی - زیاد - جابه‌جایی با آن امنیت بیشتری دارد.

(د) جاده‌ای برخلاف هوایی - کم - از نظر دسترسی به نقاط مختلف و توقف در ایستگاه‌های متعدد انعطاف بیشتری دارد.

(۱) الف - ب (۲) ب - ج (۳) الف - ج (۴) ب - د

۱۰۷- در سلسله مراتب سکونتگاه‌ها در اروپا، با توجه به طرح‌واره زیر کدام گزینه درست است؟

(۱) شهر کوچک ← روستا ← هاملت

(۲) پایتخت ← شهر متوسط ← شهر منطقه‌ای

(۳) روستا ← شهر کوچک ← شهر متوسط

(۴) شهر منطقه‌ای ← شهر کوچک ← روستا

۱۰۸- از جمله اهداف اصلی مدیران و برنامه‌ریزان شهری در تحقق شهر پایدار کدام است؟

(۱) ساماندهی و نظم بخشیدن به فضاهای جغرافیایی و توزیع متوازن جمعیت

(۲) حفظ منافع نسل‌های آینده و کاهش تأثیرات نامطلوب فعالیت‌های شهری بر محیط‌زیست

(۳) استفاده از تمامی منابع، ظرفیت‌ها و امکانات محیطی

(۴) جلب همکاری و مشارکت مردم در مدیریت شهرها و اجرای طرح‌های عمرانی

۱۰۹- اختراع موتور بخار موجب تحول در کدام شیوه‌های حمل‌ونقل شد؟

(۱) آبی و ریلی (۲) ریلی و هوایی (۳) جاده‌ای و ریلی (۴) هوایی و جاده‌ای

۱۱۰- کدام گزینه مراحل کار در سامانه اطلاعات جغرافیایی را به درستی نشان می‌دهد؟

(۱) پردازش اطلاعات ← کدبندی اطلاعات به صورت رقومی ← نمایش اطلاعات به صورت نقشه و نمودار

(۲) جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات از محیط ← پردازش و تجزیه و تحلیل اطلاعات ← تحلیل فضایی و مدل‌سازی اطلاعات

(۳) کدبندی اطلاعات به صورت رقومی ← تحلیل فضایی و مدل‌سازی اطلاعات ← نمایش اطلاعات به صورت اشکال و نمودار

(۴) ذخیره اطلاعات در محیط نرم‌افزار ← نمایش اطلاعات به صورت اشکال و نمودار ← کدبندی اطلاعات به صورت رقومی

۱۱۱- چه تعداد از گزاره‌های داده‌شده عبارت زیر را به درستی کامل می‌کنند؟

«در شهرها در مقایسه با روستاها، کم‌تر و بیشتر است.»

(الف) وسعت فضای سکونت - میزان جمعیت

(ب) محدودیت فعالیت‌های اقتصادی - فشردگی فضاهای صنعتی و خدماتی

(ج) وسعت چشم‌اندازهای طبیعی - سرعت رشد تغییرات اجتماعی

(د) محدودیت تسهیلات و خدمات رفاهی - تراکم فعالیت‌های متنوع در فضاهای محدود

(۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴

۱۱۲- مطالعه کاربری زمین به برنامه‌ریزان در چه زمینه‌ای کمک می‌کند؟

- (۱) مشاهده انواع عملکردهای شهری و بررسی میزان وسعت هر کاربری نسبت به مساحت کل کشور
- (۲) مطالعه میزان دسترسی مناطق مختلف شهری به امکانات و خدمات و پیشگیری از تمرکز ثروت در مناطق خاص
- (۳) شناسایی محدودیت‌ها و امکان برنامه‌ریزی برای استفاده متعادل و مناسب از فضاهای شهری
- (۴) پیشگیری از مهاجرت بی‌رویه روستاییان به شهرها و تمرکز و انبوهی جمعیت در یک یا چند منطقه

۱۱۳- کدام گزینه درباره تحولات صورت گرفته در انواع شیوه‌های حمل‌ونقل در قرن بیستم میلادی نادرست است؟

- (۱) نخستین لوکوموتیوهای مجهز به موتور بخار در انگلستان ساخته شدند.
- (۲) هواپیماهای جت مسافری در آلمان به پرواز درآمدند.
- (۳) اختراع و تولید انبوه خودرو، چهره فضاهای شهری و خارج از شهرها را تغییر داد.
- (۴) قطارهای پرسرعت الکتریکی به حرکت درآمدند.

۱۱۴- به ترتیب، منظور از «شهرگرایی» چیست و علت و پیامد آن کدام است؟

- (۱) افزایش نسبت جمعیت شهرها به روستاها - توسعه صنعت و ورود کشورها به تجارت جهانی - عدم توزیع متوازن و عادلانه امکانات و خدمات شهری
- (۲) رواج شیوه‌های زندگی و رفتار و مظاهر شهری در روستاها - تغییر نقش و عملکرد برخی از روستاها - استفاده از ماشین‌آلات کشاورزی و مصالح ساختمانی و تجهیزات شهری

- (۳) افزایش نسبت جمعیت شهرها به روستاها - مهاجرت فزاینده روستاییان به شهرها برای اشتغال - افزایش جمعیت شهری و گسترش حومه‌ها در اطراف شهرها
- (۴) رواج شیوه‌های زندگی و رفتار و مظاهر شهری در روستاها - ورود کشورها به عصر نوسازی - تغییرات قابل ملاحظه در چهره و کالبد روستاها

۱۱۵- چه تعداد از عبارتهای زیر درباره مفهوم «مادرشهر» صحیح است؟

- (الف) بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه، استان یا یک کشور است.
- (ب) اکثراً پایتخت یا شهر اصلی یک ناحیه بوده و بر سایر سکونتگاه‌ها برتری دارد.
- (ج) در پیرامون آن شهرها و شهرک‌های اقماری پدید آمده‌اند.
- (د) معمولاً به آن «کلان‌شهر» و «جهان‌شهر» نیز گفته می‌شود.
- (ه) برای حداکثر جمعیت آن ارقام مختلفی را ذکر کرده‌اند و در این مورد توافقی وجود ندارد.

۲ (۴)

۴ (۳)

۱ (۲)

۵ (۱)

۱۱۶- در «طرح‌های هادی روستایی» که تهیه و اجرای آن از وظایف مهم است،

- (۱) جهاد سازندگی - راهکارهایی برای بهبود وضعیت اقتصادی و اجتماعی روستاها ارائه می‌گردد.
- (۲) جهاد سازندگی - برنامه‌ریزی‌های زیادی برای آموزش مهارت‌های فنی و حرفه‌ای به روستاییان و توسعه راه‌های روستایی صورت گرفته است.
- (۳) بنیاد مسکن انقلاب اسلامی - چگونگی گسترش روستا در آینده معین می‌شود.
- (۴) بنیاد مسکن انقلاب اسلامی - اقدامات زیادی برای رسیدگی به مناطق محروم و خودبسندهی کشاورزی انجام می‌شود.

۱۱۷- کدام گزینه درباره «ماهیت حمل و نقل» صحیح است؟

- (۱) ماهیت آن اقتصادی است، زیرا در فعالیتهای اقتصادی و مکان‌گزینی واحدهای تولیدی، خدماتی و تجاری نقش مهمی دارد.
- (۲) ماهیت آن اساساً جغرافیایی است و با مفاهیمی چون مکان، موقعیت مکانی، مسافت، مبدأ و مقصد سروکار دارد.
- (۳) ماهیت آن اجتماعی است و اهمیت بسزایی در ارتباط مردم و تبادل فرهنگی بین نواحی مختلف دارد.
- (۴) ماهیت آن سیاسی است، زیرا داشتن وسایل و شبکه‌های پیشرفته حمل و نقل از عوامل قدرت ملی یک کشور محسوب می‌شود.

۱۱۸- در کشور ایران، طبق مصوبه به مادرشهرهایی که بیش از جمعیت داشته باشند، «کلان‌شهر» می‌گویند.

- (۱) وزارت کشور - ده میلیون نفر
- (۲) شورای عالی معماری و شهرسازی - یک میلیون نفر
- (۳) وزارت راه و شهرسازی - ده میلیون نفر
- (۴) شهرداری‌ها و شوراهای اسلامی شهرها - یک میلیون نفر

۱۱۹- به ترتیب، طولانی‌ترین خط قطار تندروی جهان متعلق به کدام کشور است و کدام عبارت درباره حمل و نقل ریلی در این کشور صحیح است؟

- (۱) روسیه - دارای گسترده‌ترین شبکه ریلی در جهان است.
- (۲) ژاپن - اولین قطار پرسرعت الکتریکی در این کشور به حرکت درآمد.
- (۳) ایالات متحده آمریکا - ۸۰ درصد شبکه ریلی این کشور به حمل بار اختصاص دارد.
- (۴) چین - از جمله تولیدکنندگان عمده قطارهای پرسرعت به شمار می‌رود.

۱۲۰- به ترتیب هر یک از عبارتهای زیر به کدام مؤلفه‌های اطلاعات و داده‌های جغرافیایی اشاره دارند؟

- (الف) اغلب دریاچه‌های دائمی ایران در نیمه غربی کشور قرار دارند.
- (ب) طول خلیج فارس، ۹۰۰ کیلومتر و عرض متوسط آن ۲۵۰ کیلومتر است.
- (ج) رودهای مناطق نسبتاً خشک بیشتر طغیانی و اتفاقی هستند.
- (د) شهر باستانی بیشاپور در شمال غربی کازرون قرار دارد.

- (۱) مکانی - مکانی - توصیفی - مکانی
- (۲) مکانی - توصیفی - توصیفی - مکانی
- (۳) توصیفی - توصیفی - مکانی - مکانی
- (۴) توصیفی - مکانی - مکانی - توصیفی

۱۲۱- کدام عبارت، درست است؟

- (۱) ابن سینا در مورد فرق میان وجود و ماهیت به ذکر هیچ دلیلی نپرداخته و گویی آن را امری بدیهی می‌دانسته است.
- (۲) فارابی، به نسبت میان «وجود» و «ماهیت» توجه ویژه‌ای کرد و در تمایز میان این دو، فصل مستقلی نوشته است.
- (۳) اگر بینا یک موجودی را نشناسد، به این معنی است که آن موجود فاقد ماهیت و چیستی است و لذا واقعیت ندارد.
- (۴) یکی از برهان‌های توماس آکوئیناس بر اثبات خدا مبتنی بر همان اصلی است که برهان ابن سینا بر آن مبتنی بود.

۱۲۲- محمول در کدام قضیه، جزء و در کدام قضیه عین مفهوم موضوع است؟ (به ترتیب)

- (۱) جسم جوهری دارای ابعاد سه‌گانه است - مثلث شکل سه‌ضلعی است.
- (۲) دوزنقه شکل است - اسب حیوان شیپه‌کشنده است.
- (۳) انسان حیوان ناطق است - خفاش حیوان پستانداری است که پرواز می‌کند.
- (۴) طلا فلز است - گیاه موجودی جاندار است.

۱۲۳- با توجه به دیدگاه ابن سینا، اگر رابطه بین موضوع و محمول دو قضیه «الف ب است» و «ب ج است» را ضروری بدانیم، کدام عبارت را به نحو

دقیق‌تری می‌توانیم درباره آن‌ها بیان کنیم؟

- (۱) گاهی می‌توان پرسید چه عاملی باعث شد محمول را بر موضوع آن حمل کنیم.
- (۲) می‌توان گفت که آن‌ها دو جزء از یک موجودند که با هم ترکیب یا جمع شده‌اند.
- (۳) ارائه دلایل عقلی محض، همواره مقدم بر بیان دلایل حسی و تجربی آن است.
- (۴) متفق القولیم که برای اثبات صدق این نوع حمل، بی‌نیاز از ارائه دلیل هستیم.

۱۲۴- حمل «ممتنع‌الوجود» بر «مثلث چهارضلعی» و حمل «ممکن‌الوجود» بر «آهوی بالدار سرخ» به ترتیب چه حکمی دارد؟

- (۱) وجوبی - وجوبی (۲) وجوبی - امکانی (۳) امتناعی - امکانی (۴) امتناعی - وجوبی

۱۲۵- در کدام یک از موارد، یک ماهیت نمی‌تواند از حالت امکان ذاتی به حالت وجوب بالغیر برسد؟

- (۱) نوشتن کتابی درباره انسان نامرئی
- (۲) کشیدن یک دایره منتظم‌الاضلاع گرم سرد
- (۳) بافتن یک کلاه یا شال سیاه و سفید
- (۴) تصور یک آتش‌فشان خون همیشه داغ

۱۲۶- کدام تعریف درباره اصل سنخیت درست است و لفظ «باید» در کدام مثال، نشان‌دهنده وجوب علی و معلولی است؟

- (۱) از علت معین فقط معلول معین صادر می‌شود و معلول معین فقط از علت معین پدید می‌آید - برای منطقی حرف زدن باید منطقی خواند.
- (۲) هر علت، علت شیء خاصی است و هر معلولی نیز به علت خاصش تعلق دارد - وقتی خودکار جوهر دارد و اِشکالی ندارد، باید بنویسد.
- (۳) هر علتی به واسطه خصوصیتی که داراست، موجب وجود معلولی خاص می‌گردد - برای سوار شدن به اتوبوس باید بلیط تهیه کرد.
- (۴) تناسب میان علت و معلول در جهان طبیعت یک تناسب خاص و واقعی است - کسی که سوار ماشین می‌شود، باید رانندگی بداند.

۱۲۷- کدام عبارت با دیدگاه هیوم در رابطه با علیت سازگار نیست؟

- (۱) مشاهده توالی یکسان رویدادها به دفعات بی شمار، در کارکرد ذهن ما تأثیر می‌گذارد و این عادت را ایجاد می‌کند که وقتی توپ لاستیکی به زمین خورد، منتظر بلند شدنش باشیم.
- (۲) علیت توسط ذهن، بین مفاهیم مختلف برقرار می‌گردد، یعنی بر اثر تکرار مشاهده A و B، در ذهن ما چنین منعکس می‌شود که یک رابطه ضروری میان A و B وجود دارد.
- (۳) چون رابطه ضروری میان علت و معلول یک موضوع حسی نیست و صرف توالی و پشت سر هم آمدن پدیده‌ها هم نیست، بنابراین، علیت، اوصاف واقعی علت و معلول است.
- (۴) ذهن پس از چندین بار مشاهده پیوستگی بین پرتاب سنگ و شکسته شدن شیشه عادت می‌کند که با احساس یکی از آن‌ها، منتظر دیگری باشد و نام این رابطه را علیت می‌گذارد.

۱۲۸- کدام عبارت درباره مفهوم علیت و منشأ تصور و درک آن درست است؟

- (۱) پذیرش اصل علیت توسط کانت به مبانی معرفت‌شناختی فیلسوفان تجربه‌گرا یعنی اساس تجربی شناخت ارتباط دارد.
- (۲) دکارت در مبانی اعتقاد خود به اصل علیت، استدلالی غیرمتکی بر ادراکات حسی و مفاهیم فطری ارائه می‌دهد.
- (۳) از نظر فیلسوفان مسلمان، با نگاه حسی و تجربی هیچ‌گاه نمی‌توان تبیینی عقلانی و کلی از اصل علیت ارائه داد.
- (۴) با توجه به مبانی معرفت‌شناختی همه فیلسوفان تجربه‌گرا به سادگی می‌توان تبیینی تجربی از اصل علیت ارائه داد.

۱۲۹- کدام گروه به طور جدی در عقلی بودن «اصل سنخیت» تردید دارند و تبعات این تردید چه خواهد بود؟

- (۱) فیلسوفان تجربه‌گرای دوره جدید اروپا - عدم امکان پیش‌بینی رخدادها
- (۲) همه فیلسوفان دوره جدید اروپا - عدم امکان پیشگیری از برخی حادثه‌ها
- (۳) برخی از دانشمندان زیست‌شناس - نفی علت نخستین و علل‌العلل
- (۴) برخی فیلسوفان تجربه‌گرای جهان - وجود نظم در میان پدیده‌های جهان

۱۳۰- «ظاهر شدن اتفاقی عدد ۶ بعد از پرتاب تاس» بیانگر کدام یک از معانی اتفاق است؟

- (۱) عدم تناسب میان اشیا و آثار آن‌ها
- (۲) نبودن غایت و هدف خاص در حرکات و نظم جهان
- (۳) رخ دادن حوادث پیش‌بینی نشده
- (۴) نبود یک رابطه ضروری میان پدیده‌ها و علل آن‌ها

۱۳۱- اگر فرض کنیم فیلسوفی وجود خداوند را انکار کند، این نوع نگرش چه تأثیری در اندیشه وی نسبت به جهان و سبک زندگی وی خواهد داشت؟

- (۱) نمی‌تواند میان پذیرش خدا و اتفاقی نبودن مسیر شکل‌گیری پدیده‌های جهان ارتباط برقرار کند.
- (۲) در زندگی، رفتاری مشابه کسی خواهد داشت که برای جهان علت نخستین و آفریننده اثبات می‌کند.
- (۳) قطعاً جهان را دارای هدف نمی‌داند و حوادث جهان را صرفاً اتفاقاتی می‌داند که به جایی نمی‌رسد.
- (۴) هرگز نمی‌تواند قبول کند که جهان به سمت یک غایت برتر در حرکت است و روز به روز کامل‌تر می‌شود.

۱۳۲- دلیل این‌که برخی از مردم گاهی فکر می‌کنند که در برخی موارد، در عین وجود علت، معلول آن پدید نیامده است، در کدام گزینه به درستی

بیان نشده است؟

- (۱) آگاه نبودن از تمام اجزای یک علت
- (۲) پنداشتن علت ناقصه به عنوان علت تامه
- (۳) عدم تفکیک میان علت تامه و ناقصه
- (۴) وجود یک رابطه ضروری میان علت و معلول

۱۳۳- دلیل این‌که افلاطون از خدا به عنوان صانع یاد می‌کند، در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- (۱) به انسان‌ها یادآوری نماید که نظم جهان از وجودی عاقل سرچشمه می‌گیرد.
- (۲) به انسان‌ها ثابت کند که همه چیز در پرتو صانع دارای حقیقت می‌شوند.
- (۳) خدا را در جایگاهی قرار دهد که هیچ موجودی نتواند به آن جایگاه برسد.
- (۴) یادآوری کند که فقط با تعقل می‌توان به او دست یافت و از او بهره‌مند شد.

۱۳۴- کدام عبارت با بقیه متفاوت است؟

- (۱) هر جا که یک خوب‌تر و بهتر هست، خوب‌ترین و بهترین نیز هست.
- (۲) هر نظم و هماهنگی ضرورتاً نیازمند یک ناظم حکیم و عاقل است.
- (۳) با پذیرش خداست که زندگی انسان معنای حقیقی و متعالی پیدا می‌کند.
- (۴) من تصویری از خالقی که حقیقت نامتناهی دارد و دانا و توانا است، دارم.

۱۳۵- کدام عبارت، درست است؟

- (۱) پس از پیدایش بحران معناداری زندگی، برخی از فیلسوفان اروپایی مانند دکارت، به رابطه خدا و معناداری حیات توجه کردند و زندگی معنادار را به قبول خداوند پیوند دادند.
- (۲) ویلیام جیمز هم‌چون همه فیلسوفان دوره جدید اروپا به نیاز انسان به خدا پی برده بود و صرفاً با تکیه بر همین نیاز، مردم را به پذیرش خدا و ایمان به او دعوت کرده است.
- (۳) هیوم ضمن نقد و رد دلایل دکارت، ادعا کرد انسان، چون ابزاری جز تجربه در دست ندارد، نمی‌تواند به وجودی که ازلی و ابدی و بی‌نیاز از علت است، پی ببرد.
- (۴) کانت ضمن پذیرش همه برهان‌های گذشته در اثبات وجود خدا، سعی کرد از راه دیگری یعنی از طریق اخلاق و نیز با تکیه بر نیاز انسان به خدا به اثبات ضرورت او بپردازد.

۱۳۶- کدام مطلب از این عبارت «اگر خدایی وجود نداشته باشد، آن وقت هر کاری مجاز است» قابل برداشت نیست؟

- (۱) تلازم میان اصول اخلاقی و وجود خدا
- (۲) ارتباط میان مسئولیت‌پذیری و پذیرش خدا
- (۳) ارتباط میان انکار خدا و نفی اخلاق
- (۴) ضرورت منطقی میان اخلاق و احساس تعهد

۱۳۷- ابن‌سینا ملاک «علت داشتن» را چه می‌داند و کدام عبارت با اندیشه وی در این زمینه سازگار است؟

- (۱) ممکن‌الوجود بالذات بودن - چون هر چیزی در جهان علت می‌خواهد، موجودات نیازمند به واجب‌الوجودند.
- (۲) وجوب و امکان داشتن - موجودات جهان، چه محدود باشند و چه بی‌نهایت، نیازمند به واجب‌الوجود می‌باشند.
- (۳) ممکن‌الوجود بالذات بودن - ممکن‌الوجود بالذات برای موجود شدن نیازمند به واجب‌الوجود بالذات است.
- (۴) وجوب و امکان داشتن - هر پدیده و هر معلولی چون ممکن‌الوجود است، به علت غیرمعلول نیاز دارد.

۱۳۸- کدام مورد از جمله اقدامات ملاصدرا در زمینه اثبات وجود خداوند قلمداد نمی‌شود؟

- (۱) باطل دانستن نظریه امکان ماهوی
- (۲) استفاده از محال بودن تسلسل علل نامتناهی
- (۳) تکمیل و ارتقای استدلال ابن‌سینا
- (۴) جایگزینی فقر وجودی به جای امکان ذاتی

۱۳۹- کدام عبارت، درست است؟

- ۱) نزد هر فیلسوفی، گرایش به خیر و معتبر دانستن آرمان‌های مقدس و فراتر از زندگی مادی، مهم‌ترین معیارهای یک زندگی معنادار بعد از پذیرش خدا است.
- ۲) مشهورترین فیلسوفان مسلمان به ویژه فارابی و ابن‌سینا برای ابطال تسلسل علل نامتناهی از این مقدمه استفاده کردند که هر چیزی باید علت داشته باشد.
- ۳) کامل‌ترین دیدگاه فلسفی که معناداری زندگی را بهتر تبیین می‌کند، دیدگاهی است که ضمن پذیرش امکان اثبات خدا، معناداری را فرع بر پذیرش او قرار می‌دهد.
- ۴) نزد همه فیلسوفان دوره جدید اروپا هم‌چون فیلسوفان مسلمان، بحث درباره معناداری و فواید اعتقاد به خدا همزمان با بحث درباره اثبات وجود خدا در جریان بوده است.

۱۴۰- با توجه به سبب بقای ممکنات و مخلوقات از نظر ابن‌سینا، کدام مورد به نحو دقیق‌تری قابل استنباط است؟

- ۱) مختص بودن محبت به خیر و زیبایی در انسان
- ۲) تبلور جاذبه عشق الهی در همه موجودات
- ۳) وجود یک عشق غریزی به سوی خدا در جهان
- ۴) کشش فطری برخی موجودات به سوی کمال

آزمون‌های سراسری کاج

گزینه‌درسدرا انتخاب کنید.

سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱

دفترچه شماره ۳

آزمون شماره ۲۰

جمعه ۱۴۰۲/۰۱/۱۸

پاسخ‌های تشریحی

پایه دوازدهم انسانی

دوره دوم متوسطه

نام و نام خانوادگی:	شماره داوطلبی:
تعداد سوال: ۱۴۰	مدت پاسخگویی: ۱۵۰ دقیقه

عناوین مواد امتحانی آزمون گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد سؤالات و مدت پاسخگویی

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سوال	شماره سؤال		مدت پاسخگویی
			از	تا	
۱	ریاضی و آمار ۳	۲۰	۱	۲۰	۳۰ دقیقه
۲	علوم و فنون ادبی ۳	۲۰	۲۱	۴۰	۲۰ دقیقه
۳	جامعه‌شناسی ۳	۲۰	۴۱	۶۰	۲۰ دقیقه
۴	زبان عربی (اختصاصی)	۲۰	۶۱	۸۰	۲۰ دقیقه
۵	تاریخ ۳	۲۰	۸۱	۱۰۰	۲۰ دقیقه
۶	جغرافیا ۳	۲۰	۱۰۱	۱۲۰	۲۰ دقیقه
۷	فلسفه ۲	۲۰	۱۲۱	۱۴۰	۲۰ دقیقه

آزمون‌های سراسر گاج

دروس	طراحان	ویراستاران علمی
ریاضیات	محمد یگانه	مریم ولی‌عابدینی - ندا فرهختی مینا نظری
عربی	بهرز حیدریکی روح‌اله اصغری	شاهو مرادیان - پریسا فیلو
علوم و فنون ادبی	امیرنجات شجاعی	اسماعیل محمدزاده - مسیح گرجی مریم اسدی
تاریخ	ملیحه گرجی	مریم پارسائیان - زهرا فروغی
جغرافیا	ملیحه گرجی	
جامعه‌شناسی	الهه همایون‌زاده	
فلسفه	حیدر جلالی	

فروشگاه مرکزی گاج: تهران - خیابان انقلاب
نیش بازارچه کتاب

اطلاع‌رسانی و ثبت نام ۰۲۱-۶۴۲۰

نشانی اینترنتی www.gaj.ir

آماده‌سازی آزمون

مدیریت آزمون: ابوالفضل مزرعتی

بازبینی و نظارت نهایی: سارا نظری

برنامه‌ریزی و هماهنگی: سارا نظری - مینا نظری

بازبینی دفترچه: بهاره سلیمی - عطیه خادمی

ویراستاران فنی: ساناز فلاحی - مروارید شاه‌حسینی - مریم پارسائیان - سپیده‌سادات شریفی - عاطفه دستخوش

سرپرست واحد فنی: سعیده قاسمی

صفحه‌آرا: فرهاد عبدی

طراح شکل: آرزو گلفر

حروف‌نگاران: مینا عباسی - مهناز کاظمی - فرزانه رجیبی - ربابه الطافی - حدیث فیض‌الهی

به نام خدا

حقوق دانش‌آموزان در آزمون‌های سراسری گاج

داوطلب گرامی؛ با سلام در اینجا شما را با بخشی از حقوق خود در آزمون‌های سراسری گاج آشنا می‌نماییم:

۱- اطلاعات شناسنامه‌ای و آموزشی شما مانند نام، نام خانوادگی، جنسیت و گروه آزمایشی بایستی به صورت صحیح در بالای پاسخ‌برگ درج شده باشد.

۲- آزمون‌های سراسری گاج باید راس ساعت اعلام شده در دفترچه، شروع و خاتمه یابد.

۳- محل برگزاری آزمون باید از لحاظ سرمایش و گرمایش، نور کافی، نظافت و سایر موارد در حد مطلوب و استاندارد باشد.

۴- سؤالات آزمون‌های سراسری گاج بایستی نزدیک‌ترین سؤالات به کنکور سراسری باشد و عاری از هرگونه اشکال علمی و تایپی باشد.

۵- بعد از هر آزمون و به هنگام خروج از جلسه آزمون بایستی پاسخ‌نامه‌ی تشریحی هر آزمون را دریافت نمایید.

۶- کارنامه‌ی هر آزمون بایستی در همان روز آزمون به روش‌های ذیل تحویل شما گردد:

• مراجعه به سایت گاج به نشانی www.gaj.ir

• مراجعه به نمایندگی.

۷- خدمات مشاوره‌ای رایگانی که در طی ۱ مرحله آزمون (ویژه داوطلبان آزاد) ارائه می‌گردد شامل:

• برگزاری جلسه مشاوره حداقل یکبار در طی هر آزمون توسط رابط تحصیلی.

• تماس تلفنی حداقل ۱ بار در طی هر آزمون توسط رابط تحصیلی.

• تماس تلفنی با اولیا حداقل یکبار در هر فاز [آزمون‌های سراسری گاج در چهار فاز تابستانه، ترم اول، ترم دوم و جامع برگزار می‌گردد].

• بررسی کارنامه آزمون توسط رابط تحصیلی در هر آزمون.

چنانچه در هر یک از موارد فوق کمبود و یا نقصی مشاهده نمودید لطفاً بلافاصله با تلفن ۰۲۱-۶۴۲۰ تماس حاصل نموده و مراتب را اطلاع دهید.

در گاج، بهترین صدا،

صدای دانش‌آموز است.

۸ ۱ فضای نمونه‌ای این آزمایش $n(S) = 2 \times 2 \times 6 = 24$ عضو دارد. پیشامد مطلوب به صورت زیر است:

$$A = \{(2, 2, 3), (2, 2, 4), (2, 2, 5), (2, 3, 2), (2, 3, 3), (2, 3, 4), (2, 3, 5), (2, 4, 2), (2, 4, 3), (2, 4, 4), (2, 4, 5), (2, 5, 2), (2, 5, 3), (2, 5, 4), (2, 5, 5)\} \Rightarrow n(A) = 9$$

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{9}{24} = \frac{3}{8} \quad \text{بنابراین:}$$

۹ ۴ $n(S) = 6 \times 6 = 36$

مجموع اعداد ظاهر شده ۸ باشد:

$$A = \{(2, 6), (3, 5), (4, 4), (5, 3), (6, 2)\}$$

حاصل ضرب اعداد حداکثر ۴ باشد:

$$B = \{(1, 1), (1, 2), (1, 3), (1, 4), (2, 1), (2, 2), (3, 1), (4, 1)\}$$

دو پیشامد A و B ناسازگار هستند، پس:

$$P(A \cup B) = P(A) + P(B) = \frac{5}{36} + \frac{4}{36} = \frac{9}{36}$$

۱۰ ۳ $n(S) = 2 \times 2 \times 2 = 2^3 = 8$

$$A = \{(2, 2, 2), (2, 2, 3), (2, 3, 2), (3, 2, 2)\} \Rightarrow n(A) = 4$$

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{4}{8} = \frac{1}{2}$$

۱۱ ۳ تعداد اعضای فضای نمونه‌ای برابر است با انتخاب ۲ گوی از ۹ گوی:

$$n(S) = \binom{9}{2} = \frac{9!}{2!7!} = \frac{9 \times 8 \times 7!}{2 \times 7!} = 36$$

در بین ۹ گوی موجود، ۴ گوی زوج هستند:

$$n(A) = \binom{4}{2} = \frac{4!}{2!2!} = 6 \quad P(A) = \frac{\binom{4}{2}}{\binom{9}{2}} = \frac{6}{36} = \frac{1}{6}$$

۱۲ ۲ $n(S) = 6^3 = 216$

از پیشامد متمم استفاده می‌کنیم:

$$A' = \{(1, 1, 1), (1, 1, 2), (1, 1, 3), (1, 2, 1), (1, 3, 1), (2, 1, 1), (3, 1, 1), (2, 2, 1), (2, 1, 2), (1, 2, 2)\} \Rightarrow n(A') = 10$$

$$P(A') = \frac{n(A')}{n(S)} = \frac{10}{216} = \frac{5}{108}$$

$$\Rightarrow P(A) = 1 - P(A') = 1 - \frac{5}{108} = \frac{103}{108}$$

۱۳ ۴ عبارت داده شده مربوط به گام دوم یا مرحله طرح و برنامه‌ریزی است.

۱۴ ۳ داده‌ها را مرتب می‌کنیم:

$$17, 17, 17, 18, 18, 19, 19, 19, 20, 20, 21, 21$$

$$Q_1 = \frac{17+18}{2} = 17.5 \quad Q_3 = \frac{20+21}{2} = 20.5$$

$$IQR = Q_3 - Q_1 = 20.5 - 17.5 = 3$$

$$R = x_{\max} - x_{\min} = 21 - 17 = 4$$

نسبت دامنه تغییرات کل به دامنه میان‌چارکی خواسته سؤال است:

$$\frac{R}{IQR} = \frac{4}{3} = \frac{4}{3}$$

ریاضیات

۱ ۴ اعداد دنبالهٔ مربعی $1, 4, 9, 16, \dots$ پس یکان عدد می‌تواند ۱ یا ۴ باشد:

$$\boxed{4} \times \boxed{4} \times \boxed{3} \times \boxed{2} = 96$$

ارقام ۴ یا ۱ همه ارقام به جز صفر و یکی از ارقام ۴ یا ۱

۲ ۲

$$\frac{15!+14!}{15!-14!} = \frac{15 \times 14!+14!}{15 \times 14!-14!} = \frac{14!(15+1)}{14!(15-1)} = \frac{16}{14} = \frac{4}{7}$$

۳ ۳ H و N را کلاً یک بسته (یک شی) در نظر می‌گیریم:

$$\boxed{HN} R A M E$$

که به همراه ۴ شی دیگر جمعاً ۵ شی داریم و جایگشت این ۵ شی برابر ۵! است. از طرفی H و N خود به ۲! طریق جایگشت دارند، پس تعداد کل حالات برابر است با:

$$5! \times 2! = 120 \times 2 = 240$$

۴ ۴ از بین ارقام داده شده، ۴ رقم فرد و ۳ رقم زوج است، پس:

دو حالت در نظر می‌گیریم:

الف) زوج فرد زوج $\boxed{3} \times \boxed{4} \times \boxed{2} = 24$

ب) فرد زوج فرد $\boxed{4} \times \boxed{3} \times \boxed{2} = 36$

پس تعداد کل حالات برابر است با: $24 + 36 = 60$

۵ ۴ دو حالت در نظر می‌گیریم:

الف) ۲ روان‌شناس و ۱ جامعه‌شناس انتخاب شوند:

$$\binom{3}{2} \binom{4}{1} = 3 \times 4 = 12$$

ب) ۱ روان‌شناس و ۲ جامعه‌شناس انتخاب شوند:

$$\binom{3}{1} \binom{4}{2} = 3 \times \frac{4!}{2!2!} = 3 \times \frac{4 \times 3 \times 2!}{2! \times 2} = 3 \times 6 = 18$$

تعداد کل حالات برابر است با: $12 + 18 = 30$

۶ ۳ ابتدا ۳ سؤال از ۵ سؤال اول را انتخاب می‌کنیم:

$$\binom{5}{3} = \frac{5!}{2!3!} = \frac{5 \times 4 \times 3!}{2 \times 3!} = 10$$

حال از بین ۱۰ سؤال باقی مانده به ۵ سؤال پاسخ می‌دهیم:

$$\binom{10}{5} = \frac{10!}{5!5!} = \frac{10 \times 9 \times 8 \times 7 \times 6 \times 5!}{5! \times 5!} = 252$$

و طبق اصل ضرب کل حالات برابر است با: $10 \times 252 = 2520$

$$A' - B' = A' \cap B = B \cap A' = B - A \quad \text{۱ ۷}$$

طبق فرض مسئله مجموع جملات سطر nام برابر ۶۴ است. پس:

$$2^{n-1} = 64 \Rightarrow 2^{n-1} = 2^6 \Rightarrow n-1=6 \Rightarrow n=6+1 \Rightarrow n=7$$

مجموع جملات سطر نهم $\frac{n=7}{n=7}$ مجموع جملات سطر (n+2)ام $\Rightarrow 2^{n-1} = 2^{6-1} = 2^5 = 256$

مجموع جملات سطر ششم $\frac{n=7}{n=7}$ مجموع جملات سطر (n-1)ام $\Rightarrow 2^{n-1} = 2^{6-1} = 2^5 = 32$

$$256 - 32 = 224$$

و در نهایت:

$$a_{n+1} = a_n + (n+1), a_1 = 1$$

$$\frac{n=1}{n=1} \rightarrow a_2 = a_1 + (1+1) = 1+2=3$$

$$\frac{n=2}{n=2} \rightarrow a_3 = a_2 + (2+1) = 3+3=6$$

$$\frac{n=3}{n=3} \rightarrow a_4 = a_3 + (3+1) = 6+4=10$$

جملات دنباله به صورت ۱، ۳، ۶، ۱۰، ۱۵، ۲۰، ۲۵، ... است و

جمله عمومی دنباله مثلثی به صورت $a_n = \frac{n(n+1)}{2}$ است.

$$\left. \begin{aligned} a_{15} &= \frac{15(15+1)}{2} = \frac{15 \times 16}{2} = 120 \\ a_{20} &= \frac{20(20+1)}{2} = \frac{20 \times 21}{2} = 210 \end{aligned} \right\} \Rightarrow a_{20} - a_{15} = 210 - 120 = 90$$

علوم و فنون ادبی

بیت گزینه دوم سروده «میرزا عبدالوهاب نشاط» از شاعران

دورهٔ بازگشت است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۳) ادیب الممالک فراهانی

(۱) ایرج میرزا

(۴) محمدتقی بهار

در نثر این دوره واژه‌ها و ترکیب‌های عربی ناآشنا کم‌تر

می‌شود و به دلایل گوناگون بسیاری از لغات انگلیسی، ترکی، فرانسوی و ... به نثر فارسی وارد می‌شود.

نمایشنامهٔ منظوم «ایده‌آل» یا «سه تابلوی مریم» اثر میرزاده

عشقی است که در روزنامه‌اش «قرن بیستم»، به افشاکاری اعمال پلید و مقاصد شوم رجال خائن زمان پرداخت. عشقی به دلیل جسارت و بی‌پروایی در بیان اندیشه‌های سیاسی، اجتماعی و وطن‌پرستانه‌اش، پیش از آن‌که به اوج شکوفایی برسد به دستور رضاخان ترور شد.

فخری یزدی، تحت تأثیر شاعران گذشته، به ویژه مسعود سعد

و سعدی بود. آشنایی با سعدی، طبع فخری را شکوفا ساخت.

در دورهٔ بیداری نگرش شاعران و نویسندگان نسبت به جهان بیرون

تغییر یافت و از کلی‌نگری و ذهنیت‌گرایی به جزئی‌نگری و عینیت‌گرایی تغییر کرد.

قائنی از آن دسته شاعران دورهٔ بازگشت است که به

قصیده‌سرایی به سبک شاعران «خراسانی و عهد سلجوقی» می‌پرداخت. «مجموعه صفهانی، فروغی بسطامی و نشاط اصفهانی» غزل‌سرایی به سبک حافظ، سعدی و دیگر شاعران سبک عراقی را پیش گرفتند.

نکته: با توجه به تخلص‌های به کار رفته در بیت‌ها مشخص می‌شود که هر بیت، متعلق به کدام شاعر است.

پس از تحلیل داده‌ها، با تفسیر نتایج باید پاسخی برای مسئله

۱۵ ۳

اصلی پیدا کنیم.

عدد ۱۸ برابر است با مجموع انحراف معیار و

۱۶ ۱

میانگین $\bar{x} + \sigma = 18$ از طرفی می‌دانیم:

$$\frac{\text{مجموع مجزورات داده‌ها با میانگین}}{\text{تعداد داده‌ها}} = \text{واریانس}$$

$$\Rightarrow \sigma^2 = \frac{68}{17} = 4 \Rightarrow \sigma = \sqrt{4} = 2$$

$$\bar{x} + \sigma = 18 \xrightarrow{\sigma=2} \bar{x} + 2 = 18 \Rightarrow \bar{x} = 18 - 2 = 16$$

$$\frac{\text{مجموع داده‌ها}}{\text{تعداد داده‌ها}} = \text{میانگین} \Rightarrow 16 = \frac{\text{مجموع داده‌ها}}{17}$$

$$\Rightarrow \text{مجموع داده‌ها} = 16 \times 17 = 272$$

حال داده‌های ۳۰ و ۳۲ از بین داده‌ها حذف شده‌اند. پس میانگین جدید برابر است با:

$$\bar{x}_{\text{جدید}} = \frac{272 - (30 + 32)}{17 - 2} = \frac{210}{15} = 14$$

$$a_n = \frac{n}{n+1}$$

$$a_1 = \frac{1}{1+1} = \frac{1}{2}$$

$$a_2 = \frac{2}{2+1} = \frac{2}{3}$$

$$a_3 = \frac{3}{3+1} = \frac{3}{4}$$

$$\vdots$$

$$a_{19} = \frac{19}{19+1} = \frac{19}{20}$$

$$\left. \begin{aligned} a_1 &= \frac{1}{2} \\ a_2 &= \frac{2}{3} \\ a_3 &= \frac{3}{4} \\ &\vdots \\ a_{19} &= \frac{19}{20} \end{aligned} \right\} \Rightarrow \frac{1}{2} \times \frac{2}{3} \times \frac{3}{4} \times \dots \times \frac{19}{20} = \frac{1}{20} = 0.05$$

باید از a_n به جملات عقب برگردیم تا a_8 را بیابیم:

$$a_{n+1} = \frac{a_n}{a_n + n}, a_8 = \frac{3}{4}$$

$$\frac{n=7}{n=7} \rightarrow a_8 = \frac{a_7}{a_7 + 7} \Rightarrow \frac{3}{4} = \frac{a_7}{a_7 + 7} \Rightarrow 3a_7 + 21 = 4a_7$$

$$\Rightarrow 21 = 4a_7 - 3a_7 \Rightarrow a_7 = 21$$

$$\frac{n=6}{n=6} \rightarrow a_7 = \frac{a_6}{a_6 + 6} \Rightarrow 21 = \frac{a_6}{a_6 + 6} \Rightarrow 21a_6 + 126 = a_6$$

$$\Rightarrow 21a_6 - a_6 = -126 \Rightarrow 20a_6 = -126 \Rightarrow a_6 = -\frac{126}{20}$$

$$= -\frac{63}{10} = -6.3$$

مجموع جملات هر سطر از مثلث خیام از رابطهٔ 2^{n-1} به

۱۹ ۳

دست می‌آید. (n شماره آن سطر است)

$$1 \rightarrow 1 = 2^{1-1} = 2^0 = 1$$

$$1 \rightarrow 1 = 2^{2-1} = 2^1 = 2$$

$$1 \rightarrow 1 = 2^{3-1} = 2^2 = 4$$

$$\vdots$$

۵۰ ۱ دانشمندان تبیینی به جامعه همانند یک پدیده طبیعی پیچیده نگاه می‌کنند. تفاوت میان جوامع مختلف را صرفاً از نظر کمی و آماری در نظر می‌گیرند. از نظر آنان هر چه جوامع در رفع نیازهای خود توانا تر باشند، پیشرفته‌تر هستند. در مورد جوامع مختلف، نگاه تک‌خطی دارند و معتقدند جوامع مسیر یکسانی را به سوی پیشرفت طی می‌کنند و از جوامع ساده به جوامع پیچیده تبدیل می‌شوند.

۵۱ ۲ دیدگاه لمبروزو این بود که با مطالعه ویژگی‌های ظاهری افراد می‌توان به الگوی خاص برای پیش‌بینی و شناسایی مجرمان احتمالی دست یافت. او تلاش کرد با استفاده از حس و تجربه یعنی نگاه از بیرون انسان‌ها را مطالعه کند، دقیقاً مشابه آن چه در جامعه‌شناسی تبیینی اتفاق می‌افتد که جامعه را مشابه طبیعت و پدیده‌های اجتماعی را مشابه پدیده‌های طبیعی می‌داند. پرسشنامه از جمله روش‌های کمی جمع‌آوری اطلاعات است که در جامعه‌شناسی تبیینی بیشترین استفاده را دارد، زیرا آن‌ها ابزار مطالعه جوامع را ابزارهای کمی می‌دانند.

پدیده‌های هم‌تغییر آن‌هایی هستند که تغییر در یکی باعث ایجاد تغییر در دیگری می‌شود، چه تأثیر مستقیم و چه تأثیر معکوس.

۵۲ ۳ الف) یکسان دانستن طبیعت و جامعه (رویکرد جامعه‌شناسی تبیینی)، انسان‌ها را به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی تقلیل می‌دهد. ب) نظم یعنی قرار گرفتن هر پدیده در جای خود که جای پدیده‌ها را همین قواعد تعیین می‌کنند.

ج) منظور از پویا بودن نظام اجتماعی این است که بخش‌های مختلف آن بر یک‌دیگر اثر می‌گذارند و از یک‌دیگر اثر می‌پذیرند.

۵۳ ۳ بیت مذکور در صورت سؤال، به این مفهوم اشاره دارد که نقش حاکمان یا افراد بانفوذ در جهان اجتماعی پرنرگ‌تر از سایرین است.

۵۴ ۴ الف) نادیده گرفتن کنش و معنای آن پیامدهایی دارد:

۱- رکود اراده‌ها (بی‌توجهی به ویژگی ارادی بودن)

۲- سقوط ارزش‌ها (بی‌توجهی به ویژگی هدفمند بودن)

۳- افول معانی (بی‌توجهی به ویژگی معنادار بودن)

ب) کنش اجتماعی خشت بنای جامعه است و تمامی پدیده‌های خرد و کلان اجتماعی، از جمله ساختار اجتماعی از این طریق ایجاد شده و تداوم جهان اجتماعی وابسته به کنش‌های اجتماعی افراد است. همه ما از آن‌جا که عضوی از جامعه هستیم، با کنش‌های اجتماعی خود، در حفظ وضع موجود یا تغییر آن اثر می‌گذاریم.

ج) انقلاب‌های اجتماعی، اندیشه‌های جدید، شاهکارهای هنری و اختراعات بزرگ هنگامی پدید می‌آید که انسان از نظم موجود گامی فراتر می‌گذارد.

۵۵ ۲ در رکود اراده‌ها نظمی ایجاد می‌شود که هدف آن، سرکوب روحیه خلاق انسان‌ها است، ماکس وبر از سلطه چنین نظامی به «قفس آهنین» تعبیر می‌کند.

با استفاده از روش‌های تجربی نمی‌توان گفت که مهربانی یک فضیلت اخلاقی و کینه‌توزی یک رذیلت است؛ در نتیجه افراد به اقداماتی مانند کشتار و جنگ یا زندانی کردن حیوانات و ... دست می‌زنند که به سقوط ارزش‌ها اشاره دارد، زیرا توان ارزیابی اهداف افراد از اقداماتی که انجام می‌دهند، از بین می‌رود.

۴۴ ۱ هر جهان اجتماعی براساس هویت فرهنگی خود، با دانش علمی مواجه می‌شود. برای مثال در جهان متجدد، فقط علوم تجربی دانش علمی محسوب می‌شوند و سایر علوم مانند علوم عقلانی و وحیانی از اعتبار علمی ساقط هستند. اگر رویکرد تجربی به دانش علمی در جوامع دیگر مانند جوامع توحیدی که علوم عقلانی و وحیانی را در کنار علوم تجربی قبول دارند، سرایت کند، تعارضی را میان دو بخش ذخیره دانشی به وجود می‌آورد. در این شرایط دانش علمی از پیشرفت باز می‌ماند و توان لازم برای حل مشکلات دانش عمومی را از دست می‌دهد و ارتباط دوسویه دانش عمومی و علمی قطع می‌شود.

۴۵ ۳ بررسی گزینه‌ها:

۱) درست - درست

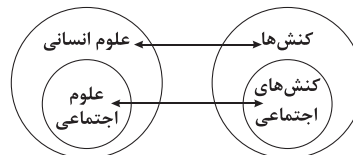
۲) درست - درست

۳) درست - نادرست (وظایف علوم طبیعی)

۴) نادرست (فواید علوم اجتماعی) - درست

۴۶ ۲ پیش‌بینی در علوم اجتماعی دشوارتر و پیچیده‌تر از علوم طبیعی است، زیرا کنش‌های اجتماعی آگاهانه و ارادی هستند.

موضوع علوم انسانی، کنش‌های انسانی و پیامدهای آن است، در حالی که موضوع علوم اجتماعی، کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آن است. موضوع علوم انسانی عام‌تر از علوم اجتماعی است.

۴۷ ۳ جامعه‌شناسی کلان به مطالعه ساختارهای اجتماعی و سایر پدیده‌های اجتماعی کلان می‌پردازد. ساختار اجتماعی عبارت است از ارتباط میان پدیده‌های اجتماعی و چگونگی رابطه و پیوند میان آن‌ها است. تأثیر صدا و سیما در افزایش فرهنگ صرفه‌جویی، در حوزه جامعه‌شناسی کلان بررسی می‌شود.

۴۸ ۴

دانش	موضوع	کارکرد
علوم طبیعی	پدیده‌های طبیعی	شناسایی قوانین طبیعت و پدیده‌های طبیعی
علوم انسانی و اجتماعی	کنش‌ها و پیامدهای آن	شناسایی و مطالعه قوانین مربوط به کنش‌های آدمیان
فلسفه	اصل وجود	شناسایی قوانین کلی موجودات

۴۹ ۲ بررسی عبارت نادرست:

الف) شناسایی نظم از طریق نگاه کردن به موضوعات از دید یک فرد غریبه، آشنایی‌زدایی یا عادت‌زدایی است.

۶۲ | ۱ ترجمه کلمات مهم: خُذُوا: بگیرید، بگریید / خُلِقْتُمْ الحسِن:

اخلاق نیکشان / دَعُوا: رها کنید

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) ترتیب کلمات در قسمت اول ترجمه به هم خورده است، فساد (← مایه تباهی)

(۳) فرا بگریید (← بگریید)، «فیه» ترجمه نشده است.

(۴) اخلاق خوب (← اخلاق خوبشان)، ترتیب کلمات در قسمت اول ترجمه به هم خورده است، از (← در)

۶۳ | ۲ ترجمه کلمات مهم: كُنْتُ قَدْ أَقَمْتُ: برپا کرده بودم / مُخْتَبِرًا:

آزمایشگاهی / لِأَجْرِي: تا اجرا کنم / و لَوْ كَانَتْ: اگر چه (هر چند، با این‌که) بود

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) «في البداية» در جای نادرستی ترجمه شده، که (← تا)، اجرا گردد (← اجرا کنم؛ «أجری» معلوم و از صیغه متکلم وحده است).

(۳) کارگاه (← آزمایشگاه)، بنا کرده بودم (← برپا کرده بودم) و ... شد (← اگر چه ... بود)، آن جا (← آن)

(۴) برپا کرده‌ام (← برپا کرده بودم؛ «کان + (قد) + ماضی: ماضی بعید»، در نتیجه ابتدا شکست خوردم (← با این‌که در ابتدا نتیجه، شکست من بود).

۶۴ | ۳ ترجمه کلمات مهم: ما أَبْصَرُ: چقدر بیناست (اسلوب تعجب) /

الَّذِي: کسی که، آن که / يُبْصِرُ: می بیند / العالم الأكبر: دنیای بزرگ تر / قد

انطوى: پیچیده شده است، به هم پیچیده شده است / يَبْحَثُ عن دواءٍ: و

دنبال دارویی می‌گردد

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) «همانا با بصیرت‌ترین» ترجمه کاملاً نادرستی است. «ما أَبْصَرُ» یک اسلوب تعجب است: چقدر بیناست، چقدر با بصیرت است، «نهفته شده است» ترجمه نادرستی از «انطوى» است، «دواء» نکره است: دارویی.

(۲) «الأكبر» اسم تفضیل است: بزرگ‌تر، «دواء» نکره است: دارویی.

(۴) «کسی بیناترین» ترجمه عبارت نیست، «بتواند» معادلی ندارد، «دواء» نکره است، ببیند (← می بیند)

۶۵ | ۳ ترجمه کلمات مهم: لَمْ يَكُنْ لِنُوبِلِ غَرَضٌ: نوبل هدفی

(قصدی) نداشت / إِلَّا: به جز، مگر / إعمار الأرض: آبادسازی زمین / تَسْهِيلُ:

آسان کردن، آسان سازی / أعمال الإنسان: کارهای انسان / كَحَفْرِ الأنفاق: مانند

کندن تونل‌ها / شَقَّ القَوَات: شکافتن کانال‌ها

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) «تنها» معادلی ندارد، «قصد نوبل» مطابق با عبارت نیست، «انسانی» نادرست است؛ چون صفت نیست.

(۲) «هدفی را دنبال نمی‌کرد» نادرست است و مطابق با عبارت نیست، «آسان‌تر شدن» نادرست است: آسان کردن، «أنفاق» جمع «نَق» است: تونل‌ها.

(۴) ترجمه درست‌تر برای «لَمْ يَكُنْ لِنُوبِلِ غَرَضٌ» در این ساختار، داشتن است: نوبل هدفی نداشت، «بر روی» در عبارت نداریم، «انسانی» به صورت صفت و نادرست است: کارهای انسان.

۶۶ | ۱ «الْبِرِّ» معرفه است ← «نیکی»، «وَأَنْتَ لَا تَعْمَلُ بِهِ» جمله

حالیه است ← «در حالی که خودت به آن عمل نمی‌کنی».

۵۶ | ۱ نظریه‌پردازان کنش اجتماعی آگاهی و معناداری را مهم‌ترین

ویژگی کنش اجتماعی می‌دانند و زندگی اجتماعی انسان را با تأکید بر

آگاهی و معنا مطالعه می‌کنند. این جامعه‌شناسان، ویژگی‌هایی مانند اراده و

ارزش را مهم می‌دانند، اما آن‌ها را تابع و برخاسته از آگاهی و تابع آن

می‌دانند، همین نگاه مسیر را برای عبور از جامعه‌شناسی تبیینی و روی آوردن

به جامعه‌شناسی تفسیری هموار ساخت.

۵۷ | ۳ دیلتای و وبر مدعی شدند که هر چند جهان اجتماعی همانند

جهان طبیعی، نظم و قواعد خاصی دارد، اما انسان‌ها مانند موجودات طبیعی

نیستند و پدیده‌های اجتماعی نیز با پدیده‌های طبیعی تفاوت دارد.

موضوع مورد مطالعه وبر، پدیده‌های اجتماعی و معنای آن‌ها است، در

حالی‌که اگوست کنت به معنای آن‌ها بی‌توجه بود.

۵۸ | ۳ لازمه شناخت پدیده‌های اجتماعی، شناخت صحیح و توأمان

تفاوت‌های فردی و اجتماعی و وجوه مشترک انسان‌ها است و وجود نظریات

متفاوت، نشانه عمق و پیچیدگی و دشواری فهم پدیده‌های اجتماعی است.

البته برخی نظریات برای دستیابی به پاسخ‌های ساده درباره چرایی و علت وقوع

(تبیین) پدیده‌های اجتماعی، عمق آن‌ها را نادیده گرفته و از آن‌ها

هویت‌زدایی می‌کنند.

۵۹ | ۲ فعالیت و خلاقیت کنشگران در تولید معانی، موجب پدید

آمدن گروه‌های مختلف درون هر جهان اجتماعی می‌شود. تنوع و تکثر معانی

موجب پیچیدگی کنش‌های انسانی و دشواری فهمیدن معانی آن‌ها می‌شود.

برای پی بردن به هدف کنش، باید به ذهن کنشگر راه یابیم.

۶۰ | ۱ در قرن نوزدهم، وبر معتقد بود که کنش اجتماعی، معنادار

است و پدیده‌های معنادار را نمی‌توان همانند پدیده‌های طبیعی، از طریق

حواس مطالعه کرد، بلکه باید معنای آن‌ها را فهمید. وبر با این‌که فهمیدن را

برای درک معنای پدیده‌های اجتماعی ضروری می‌دانست، اما هم‌چنان علم را

به علم تجربی محدود می‌دانست و تفهم را روش مستقلی برای علوم انسانی

نمی‌دانست. به همین دلیل، وبر جامعه‌شناسی خود را تفهیمی - تبیینی معرفی

می‌کرد. در قرن ۲۰م نتایج این باور که مرز علم و غیرعلم را تجربه و تبیین

تجربی تعیین می‌کند، مورد تردید قرار گرفت و زمینه رونق و غلبه تفسیر و

رویکرد تفسیری فراهم شد.

زبان عربی (اختصاصی)

■ مناسب‌ترین گزینه را در جواب برای ترجمه یا تعریب مشخص کن (۶۸-۶۱):

۶۱ | ۱ ترجمه کلمات مهم: ذلك الكتاب: آن کتاب / هُدًى: هدایتی

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) «که» اضافی است، مایه هدایت (← هدایتی)، بوده است (← است)

(۳) ترتیب کلمات در قسمت اول ترجمه به هم خورده است. مایه هدایت (← هدایتی)

(۴) آن کتابی که (← آن کتاب)، هدایت (← هدایتی)

۷۱ ۴ ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

(۱) ترجمه: پرسه زدن و راه رفتن در خیابان‌ها! (×)

(۲) ترجمه: آموزش دادن به جوانان و نجات ایشان از نادانی! (×)

(۳) ترجمه: آموزه‌های اساسی همانند شناخت انسان از خودش! (×)

(۴) ترجمه: بحث کردن و طرح سؤالاتی اساسی برای نشان دادن جهل ادعا کننده! (✓) (با توجه به پاراگراف دوم این گزینه درست است.)

■ گزینه نادرست را در تحلیل و اعراب صرفی مشخص کن (۷۲ و ۷۳):

۷۲ ۳ فعل «تَرَكَه يَتَرَكُ: به جای گذاشت» نیاز به مفعول دارد و متعدی است نه لازم.

۷۳ ۱ «يَتَجَوَّلُ» در باب تَفَعَّل است: تَجَوَّلَ، يَتَجَوَّلُ، تَجَوَّلُوا.

■ گزینه مناسب را در پاسخ به سؤالات زیر مشخص کن (۸۰ - ۷۴):

۷۴ ۲ «لَا تُعَامِلُ» صحیح است.

۷۵ ۲ ترجمه عبارت سؤال: «نمی‌دانی (چه می‌دانی)، شاید خداوند پس از آن، پیشامدی نو پدید آورد.»

به مفهوم «دست، بالای دست بسیار است.» اشاره دارد.

۷۶ ۳ ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

(۱) ترجمه: گمان می‌کنم که (آن) این سخن، اشتباه است.

(۲) ترجمه: انسان باید که هرگز دروغ نگوید. (آلَا ← اُنْ + لا)

(۳) ترجمه: بله، بی‌شک (این) زندگی، سرشار از تلخی است.

(۴) ترجمه: نمی‌دانم، شاید باید عادت کنیم که (آن) عادت نکنیم.

۷۷ ۴ ترجمه عبارت سؤال: «گردشگران در سالن حاضر شدند راهنما حاضر نشد.»

بررسی گزینه‌ها:

(۱) با این‌که

(۲) گویا

(۳) و

(۴) هر چند «لَكُنْ» معنای «ولی» می‌دهد اما «لَكُنْ» حرف مشبّه بالفعل است نه «لَكُنْ» پس از «لَكُنْ» بلافاصله اسم نمی‌آید!

۷۸ ۳ بررسی گزینه‌ها:

(۱) «كَبِيرَةٌ» حال برای «مزرعة» و «و هو يجمع» حال برای «الفلاح» است.

(۲) «الرجال المؤمنون» و «اليوم الآخر» ترکیب وصفی‌اند و «معتقدین» خبر «کان» است.

(۳) «الموادّ السکرّية» ترکیب وصفی و «أنا لم أكن» حال برای «ت» است.

(۴) «حيّاً» حال برای «المحسن» است و صفت نداریم.

۷۹ ۱ ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

(۱) ترجمه: انسان از این ماده استفاده کرده است، بنابراین کارهای دشوارش را ساده کرده است.

(۲) ترجمه: اگر به پندهایت گوش می‌دادم (گوش داده بودم)، قطعاً این چنین پشیمان نمی‌شدم.

(۳) ترجمه: مهندس جوان مقابل کارخانه لبخند می‌زد.

(۴) ترجمه: قاسم را دیدم در حالی که عربی مطالعه می‌کرد.

۶۷ ۲ «ضعيفاً» حال است ← این انسان، ضعیف آفریده شده است، «إِنطَوَى» در هم پیچیده شده است.

۶۸ ۴ بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) لا يوجد شيء ← لا شيء؛ «لا»ی نفی جنس می‌خواهیم، جمیل ← أجمل؛ «زیباتر» اسم تفضیل است.)

(۲) ليس شيء ← لا شيء؛ الجود ← العفو، «فی» ترجمه‌ای دقیق نیست!

(۳) شيء ← شيء؛ اسم «لا»ی نفی جنس منصوب است، جمیل ← أجمَل، «فی» دقیق ترجمه نشده است!

■ متن زیر را با دقت بخوان سپس متناسب با آن به سؤالات زیر پاسخ بده (۷۳ - ۶۹):

سقراط یکی از بزرگ‌ترین حکیمان و فیلسوفان در تاریخ به شمار می‌آید. او حدود ۴۷۰ سال پیش از میلاد، در پایتخت یونان «آتن» متولد شد و از پدر و مادر و کودکی‌اش جز اندکی نمی‌دانیم! سقراط نوشته‌هایی را برجای گذاشت و فقط شاگرد بزرگ او «افلاطون»، آموزه‌ها و افکار او را در گفت‌وگوهای گردآوری کرد که هم‌چنین جنبه‌های مختلفی از زندگی‌اش را در بر می‌گرفت.

و عادت داشت که در خیابان‌ها پرسه بزند و با کسانی که ادعای دانستن موضوعی را داشتند، بحث کند و سؤالاتی اساسی برایشان مطرح کند تا جهلشان نسبت به آن موضوع نمایان شود. و از این‌جا روش بحث کردن با طرح سؤال، «روش سقراط» خوانده شده است. و از آموزه‌های اساسی او «خودت را بشناس» می‌باشد! و بزرگان آتن از دست او راحت نبودند، زیرا با عقایدشان می‌جنگید. و کارش به اتهام فاسد کردن جوانان آتن، به محاکمه و محکوم شدن به اعدام کشیده شد. و در زندان سقراط آخرین روز خود را در بحث با دوستانش پیرامون جاودانگی نفس گذراند، پیش از آن که جام شوکران سر کشد!

۶۹ ۴ ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

(۱) ترجمه: فقط در خیابان‌ها با مردم درباره موضوعی بحث و جدل می‌کرد! / («حصراً» این گزینه را نادرست کرده است. عادت او بحث با مردمان در خیابان بوده است ولی نه این‌که همیشه بحث و مجادله‌اش در خیابان بوده است.)

(۲) ترجمه: مردم از پیرامونش پراکنده می‌شدند، زیرا او سؤالات سختی را از ایشان می‌پرسید! / (چنین مطلبی در متن اشاره نشده است.)

(۳) ترجمه: بزرگان آتن او را مجبور کردند که فلسفه را رها کند و عقل‌های جوانان را فاسد نسازد! (×)

(۴) ترجمه: بحث کردن درباره موضوعات فلسفی را تا آخرین لحظه زندگی‌اش رها نکرد! / (براساس خط آخر متن.) (✓)

۷۰ ۳ ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

(۱) ترجمه: آن را با کسانی اجرا می‌کرد که ادعای حکمت و اندیشه داشتند! (✓)

(۲) ترجمه: شاگردش آن‌ها را گردآوری کرد و آن‌ها شامل آموزه‌ها و نظراتش می‌شود! (✓)

(۳) ترجمه: خودش آن‌ها را تألیف کرده بود درحالی که در خیابان‌های آتن پرسه می‌زد! (×)

(۴) ترجمه: می‌توانیم در آن‌ها جنبه‌هایی از زندگی او را بیابیم! (✓)

۸۰ ۴ ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

- (۱) ترجمه: در آن دو صفت وجود دارد. (×) «واحدة» صفت و «مبشّرین» حال است.
 (۲) ترجمه: در آن فعل مجهول وجود دارد. (×) «بَعَثَ»: برانگیخت، فعل معلوم است.
 (۳) ترجمه: در آن حال نیست. (×) «مبشّرین» حال است.
 (۴) ترجمه: در آن مفعول وجود دارد. (✓) «التَّيَّبِين» مفعول «بَعَثَ» است.

تاریخ

- ۸۱ ۲ خاوری شیرازی مورخ مشهور زمان فتحعلی شاه و نویسنده تاریخ ذوالقرنین به حقیقت‌نویسی و مختصرنویسی علاقه نشان داد و تملق‌گویی را نکوهش کرد. چنان‌که در این باره نوشته است: «تاریخ‌نگار را هم لازم است که راست‌گفتاری پیشه کند ... فرشته را دیو بخواند و دیو را فرشته نداند ...»

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) مؤلف کتاب حقایق‌الخبار ناصری میرزا محمدجعفر خورموجی بود.
 (۳) میرزا محمدجعفر خورموجی اولین کسی بود که واقعبیت قتل امیرکبیر را بازتاب داد.
 (۴) محمدحسن خان اعتمادالسلطنه، از مورخان مشهور عصر قاجار، یکی از چهره‌های برجسته فرهنگی این دوره بود که به ریاست دارالترجمه همایونی برگزیده شد.

- ۸۲ ۲ در سال ۱۷۸۹ انقلابیون لویی شانزدهم را وادار به امضای قانون اساسی جدید و پذیرش نظام مشروطه سلطنتی کردند. اما مدتی بعد، انقلابیون تندرو پادشاه را عزل و نظام جمهوری را برقرار کردند.
 در سال ۱۷۹۹م، ناپلئون بناپارت با اجرای کوتاه قدرت را به دست گرفت و تا سال ۱۸۱۴م امپراتور فرانسه بود.

- ۸۳ ۳ دولت انگلستان در سال ۱۷۸۳م و در پی پیروزی مستعمره‌نشینان و استقلال آمریکا، تسلط خود را بر ایالات ساحل شرقی اقیانوس اطلس از دست داد.

بررسی گزینه‌ها:

- (۱) انقلاب باشکوه در سال ۱۶۸۸م در انگلستان روی داد.
 (۲) جنگ جهانی اول در سال ۱۹۱۸م پایان یافت.
 (۳) دولت انگلستان در سال ۱۸۵۷م رسماً هند را جزئی از قلمرو خویش اعلام کرد.
 (۴) حکومت قاجار در قرن ۱۹م در ایران تأسیس شد.

۸۴ ۳ بررسی عبارت‌ها:

- (الف) محرومیت ایران از داشتن کشتی جنگی در دریای خزر (کاسپین) ← ۱۲۲۸ق (قرارداد گلستان)
 (ب) اتحاد سیاسی و نظامی ایران و فرانسه در زمان ناپلئون ← ۱۲۲۲ق (قرارداد فین‌کنشتاین)
 (ج) آغاز دور دوم جنگ‌های ایران و روس ← ۱۲۴۱ق

- ۸۵ ۱ تجاری شدن کشاورزی ایران در عصر قاجار تغییر چندانی در فنون کشاورزی ایران ایجاد نکرد.

۸۶ ۴ نهضت تنباکو در زمان ناصرالدین شاه رخ داد.

بررسی سایر عبارت‌ها:

- (ب) شکل‌گیری ارتباط منظم میان علما و مردم یکی از عوامل مؤثر در شکل‌گیری نهضت تنباکو بود.
 (د) پیروزی در نهضت تنباکو، آسیب‌پذیری استبداد داخلی و استعمار خارجی را در برابر اراده ملت نشان داد.

۸۷ ۳ سیاحت‌نامه ابراهیم بیگ ← حاج زین‌العابدین مراغه‌ای

تاریخ بیداری ایرانیان ← میرزا محمد ناظم‌الاسلام کرمانی
 رساله ایراد ← میرزا فتحعلی خان آخوندزاده

- ۸۸ ۱ آلمان از یک‌سو با هدف مقابله با تهدیدهای خارجی به ویژه خطر حمله فرانسه و از سوی دیگر برای پیشبرد سیاست‌های توسعه‌طلبانه خود در اروپا و فراسوی دریاها، با برخی کشورها پیمان اتحاد سیاسی و نظامی منعقد کرد. در مقابل، فرانسه برای خروج از انزوای سیاسی و پایان دادن به برتری جویی آلمان، نخست با روسیه و سپس با انگلستان پیمان‌های جداگانه‌ای منعقد کرد.

- ۸۹ ۳ اولین نشانه‌های اندیشه‌های نوین در سفرنامه‌های عهد قاجار مشاهده می‌شود. سفرنامه‌ها از نظر مطالعه تاریخ اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی اهمیت فوق‌العاده‌ای دارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) خاطرات (۲) نشریات
 (۴) نشریات

- ۹۰ ۳ بازه زمانی ۱۱۳۵ تا ۱۱۹۳ ه.ق، از فروپاشی حکومت صفویان تا مرگ کریم‌خان زند را در بر می‌گیرد.

- دوره حکومت نادر: شورای دشت مغان - استخدام جان آلتون انگلیسی - فتح هند - ساخت کاخ خورشید - بازسازی شهر اصفهان
 دوره حکومت کریم‌خان: فتح بصره

بررسی عبارت‌هاک نادرست:

تأسیس مکتب نقاشی شیراز ← دوره حکومت مغولان
 مرگ آخرین فرمانروای زند ← ۱۲۰۹ ق

- ۹۱ ۱ پس از قتل قائم مقام فراهانی، حاجی میرزا آقاسی مراد و معلم درویش مسلک محمد شاه، به جای او نشست. در دوران صدارت میرزا آقاسی، نفوذ دولت‌های روسیه و انگلستان در ایران افزایش یافت.

- ۹۲ ۴ روحانیون از دیرباز به دلیل بافت و ساختار مذهبی جامعه سنتی ایران در میان اقشار مختلف مردم نفوذ فراوانی داشتند. در محاکم شرع روحانیون قضاوت می‌کردند.

- ۹۳ ۳ اقدامات مجلس اول ← تدوین متمم قانون اساسی - اخراج

- مسیو نوز بلژیکی از ایران - تأسیس بانک ملی - رد قرارداد ۱۹۰۷
 اقدامات مجلس دوم ← استخدام کارشناس نظامی برای تأسیس نیروی ژاندارمری - اصلاح امور مالی و گمرک‌ها

جغرافیا

۱۰۱ ۲ الف) دسترسی یک شهر به دریا یا شبکه ارتباطی خط آهن ←

موقعیت یک سکونتگاه

ب) پدید آمدن تمدن‌های اولیه در کنار رودهای پرآب ← هسته اولیه مکانی /

مقر سکونتگاه

ج) بیشترین مسافتی که مردم منطقه برای دریافت کالا یا خدمات از آن

سکونتگاه طی می‌کنند ← دامنه نفوذ

۱۰۲ ۳ یکی از مشکلات نواحی روستایی، کمبود تجهیزات و خدمات

است. در این راستا، در چند دهه اخیر، در بیشتر نواحی روستایی جهان تجهیزات و خدمات روستایی مانند بهداشت عمومی، راه، دسترسی به رادیو و تلویزیون، مدارس روستایی و ... گسترش یافته است.

۱۰۳ ۳ از دهه ۱۹۷۰ میلادی دو تحول مهم در حمل‌ونقل دریایی

ظرفیت جابه‌جایی کالا را در این شیوه سرعت بخشید:

۱- تولید کشتی‌های رو - رو (که تعداد زیادی وسیله نقلیه چرخدار می‌توانند با بار

به درون آن بروند و در مقصد خارج شوند) ← کاهش هزینه تخلیه و بارگیری

۲- تولید و گسترش کشتی‌های کانتینر بر ← افزایش سرعت جابه‌جایی و

تخلیه کالاها - تسهیل مدیریت و انبارداری محموله‌ها

نکته: از کشتی‌های فله‌بر برای جابه‌جایی کالاهایی مانند نفت و گاز و مواد معدنی، مواد پتروشیمی و غلات استفاده می‌شود.

۱۰۴ ۳ در مورد شهرهای میلیونی یکی از تغییرات صورت گرفته تغییر

الگوی مکانی شهرهای با بیش از ۵ و ۱۰ میلیون نفر در جهان است. تا چند

دهه پیش چنین شهرهایی فقط در نیمکره شمالی و در آمریکای شمالی،

اروپا و ژاپن وجود داشتند اما امروزه آسیا، آمریکای لاتین و آفریقا با رشد

شهرهای میلیونی و پرجمعیت روبه‌رو شده‌اند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) تغییر الگوی شهرنشینی در جهان و افزایش شهرهای میلیونی

۲) سرعت گسترش شهرنشینی در نواحی مختلف جهان

۴) تغییر در روستانشینی و سکونتگاه‌های روستایی

۱۰۵ ۳ درآمد کم، بیکاری و مسکن نامناسب و حاشیه‌نشینی به

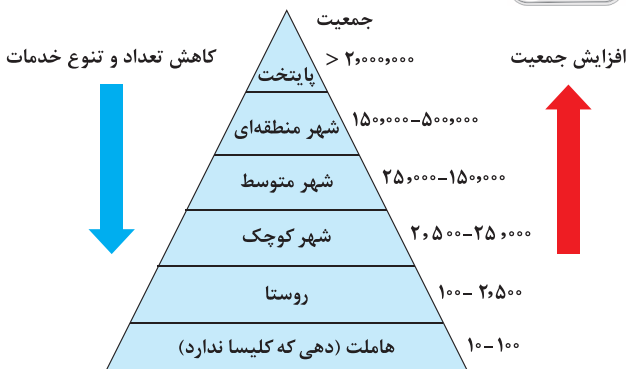
«فقر شهری» منجر می‌شود.

بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) مصرف سوخت در حمل‌ونقل ریلی $\frac{1}{V}$ حمل‌ونقل جاده‌ای است.

ج) جابه‌جایی با قطار و هواپیما امنیت زیادی دارد.

۱۰۷ ۱

۹۴ ۴ قرن نوزدهم ← وحدت ایتالیا - تأسیس امپراتوری آلمان -

تشکیل اتحاد سه‌گانه (مثلاً)

قرن بیستم ← قتل ولیعهد اتريش - جنگ جهانی اول - انقلاب روسیه - سلطه

بلشویک‌ها بر روسیه - تأسیس اتحاد جماهیر شوروی - فروپاشی عثمانی - پیمان

صلح ورسای - پیدایش دولت‌های نوین عربی در غرب آسیا - تأسیس جامعه ملل

بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) میرزا فتحعلی‌خان آخوندزاده، یکی از متفکران دوره قاجار بود (مورخ نبود).

ج) میرزا محمدجعفر خورموجی، مؤلف کتاب حقایق الاخبار ناصری است.

بررسی عبارت‌های نادرست:

ب) فتح بصره در زمان کریم‌خان زند صورت گرفت.

ج) در دوره افشاریه و زندیه، مناسبات سیاسی، اقتصادی و ارتباطات فرهنگی

ایران با کشورهای اروپایی چندان رونقی نداشت.

۹۷ ۳ نیمه دوم قرن ۱۳ تا نیمه اول قرن ۱۴ هجری قمری یعنی

بین سال‌های ۱۲۵۰ تا ۱۳۵۰ ه.ق که معاصر با دوره حکومت محمد شاه و

ناصرالدین شاه قاجار است.

دوره محمد شاه ← قتل قائم مقام فراهانی

دوره ناصرالدین شاه ← تأسیس دارالفنون - تأسیس دارالترجمه همایونی -

واگذاری امتیاز رویتر - جنبش تنباکو - جدایی بخش‌هایی از شرق دریای

کاسپی - تأسیس نیروی بریگاد قزاق - ورود محصولات کشاورزی جدید از

اروپا به ایران

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) قرارداد ترکمانچای ← فتحعلی شاه قاجار

۲) جنگ‌های ایران و روس ← فتحعلی شاه قاجار

۴) تأسیس حکومت قاجار ← آقا محمدخان / عهدنامه فین‌کنشتاین ←

فتحعلی شاه قاجار

بررسی عبارت نادرست:

ج) امیرکبیر روزنامه وقایع اتفاقیه را به منظور رشد آگاهی‌های سیاسی و

اجتماعی مردم منتشر کرد.

۹۹ ۴ کشمکش بین محمدعلی شاه و مجلس، پس از امضای مستم

قانون اساسی هم‌چنان ادامه یافت. محمدعلی شاه برای مبارزه با

مشروطه‌خواهان، میرزا علی‌اصغرخان امین‌السلطان را به ایران دعوت و به

نخست‌وزیری منصوب کرد. او سرانجام توسط یکی از طرفداران مشروطه ترور شد.

چندی بعد محمدعلی شاه در یکی از خیابان‌های تهران مورد سوءقصد قرار گرفت.

او این اقدام را به مشروطه‌خواهان نسبت داد و مجلس را به توپ بست.

۱۰۰ ۴ سومین دوره مجلس شورای ملی در اوایل جنگ جهانی اول

تعطیل شد. انگلیسی‌ها پس از پایان جنگ و با استفاده از فرصت به دست

آمده به دلیل عدم حضور روس‌ها در ایران، با انعقاد قرارداد ۱۹۱۹ با دولت

و ثوق‌الدوله زمینه را برای تحکیم نفوذ و سلطه پایدار خود و تأمین منافع دراز

مدتشان در ایران فراهم آوردند.

۱۱۷ ۲ ماهیت حمل و نقل اساساً جغرافیایی است و با مفاهیمی چون مکان، موقعیت مکانی، مسافت، مبدأ و مقصد سروکار دارد.

۱۱۸ ۲ در کشور ایران طبق مصوبه شورای عالی معماری و شهرسازی، به مادرشهرهایی که بیش از یک میلیون نفر جمعیت داشته باشند، «کلان شهر» گفته می شود؛ مانند تهران، مشهد، اصفهان، کرج و قم.

۱۱۹ ۴ بیشترین میزان خطوط سریع السیر و طولانی ترین خط قطار تندروی جهان متعلق به کشور چین است.

امروزه کشورهای فرانسه، آلمان، ژاپن، کره جنوبی، چین و تایوان تولیدکنندگان عمده قطارهای پرسرعت هستند.

۱۲۰ ۲ داده ها و اطلاعات جغرافیایی دو مؤلفه دارند:

۱- موقعیت جغرافیایی دارند. (داده های مکانی)

۲- دارای ویژگی هایی هستند. (داده های توصیفی)

الف) اغلب دریاچه های دائمی ایران در نیمه غربی کشور قرار دارند ← مکانی
ب) طول خلیج فارس، ۹۰۰ کیلومتر و عرض متوسط آن ۲۵۰ کیلومتر است
← توصیفی

ج) رودهای مناطق نسبتاً خشک بیشتر طغیانی و اتفاقی هستند ← توصیفی
د) شهر باستانی بیشاپور در شمال غربی کازرون قرار دارد ← مکانی

فلسفه

۱۲۱ ۴ برهان های ابن سینا و توماس آکوئیناس بر اثبات خدا، هر دو مبتنی بر اصل مغایرت وجود و ماهیت است.

بررسی سایر گزینه ها:

۱) ابن سینا برای این نظر خود که آن را «مغایرت وجود و ماهیت» نامیده، دلایلی ذکر کرده است.

۲) فارابی، به نسبت میان «وجود» و «ماهیت» توجه ویژه ای کرد و در تمایز میان این دو مفهوم، نکاتی را مطرح نمود.

۳) حتی اگر کسی هم چون بیضاوی وجودی را نشانسد، به این معنی نیست که آن موجود بدون ماهیت و چیستی است، زیرا انسان در هر چیزی که مشاهده می کند، دو جنبه می یابد: «موجود بودن» و «چیستی داشتن».

۱۲۲ ۲ محمول در قضیه «دوزنقه شکل است» جزء مفهوم موضوع و در قضیه «اسب حیوان شیهه کشنده است» عین مفهوم موضوع است.

بررسی سایر گزینه ها:

۱) محمول در هر دو قضیه «جسم جوهری دارای ابعاد سه گانه است» و «مثلث شکل سه ضلعی است» عین مفهوم موضوع است.

۳) محمول در هر دو قضیه «انسان حیوان ناطق است» و «خفاش حیوان پستانداری است» که پرواز می کند» عین مفهوم موضوع است.

۴) محمول در هر دو قضیه «طلا فلز است» و «گیاه موجودی جاندار است» جزء مفهوم موضوع است.

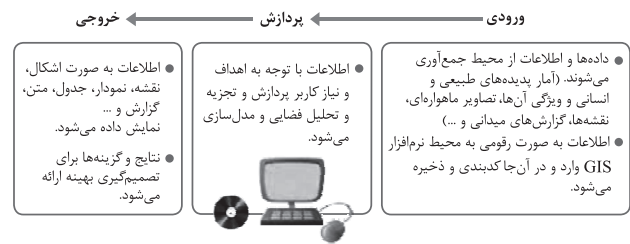
۱۲۳ ۴ از نظر ابن سینا، در یک حمل ضروری مانند حمل حیوان ناطق

بر انسان، نیازی نداریم که با ذکر دلیل، صدق یک حمل را اثبات کنیم، زیرا در این نوع حمل، محمول بیان کننده ذات و حقیقت موضوع است و چون مفهوم موضوع و محمول از یکدیگر جدایی ناپذیرند، پس نمی توان پرسید چه عاملی باعث شد محمول را بر موضوع آن حمل کنیم.

۱۰۸ ۲ شهر پایدار شهری است که در آن نیازهای اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی ساکنان به طور مناسب و عادلانه برطرف می شود؛ بدون این که منافع نسل های آینده به خطر بیفتد و شهر و فعالیت های شهری کم ترین تأثیر نامطلوب را بر محیط زیست دارد.

۱۰۹ ۱ اختراع موتور بخار تحول بزرگی در حمل و نقل آبی و ریلی به وجود آورد.

۱۱۰ ۳

۱۱۱ ۴ همه عبارت های داده شده صحیح هستند.

۱۱۲ ۳ مطالعه کاربری زمین به برنامه ریزان کمک می کند که محدودیت ها را بشناسند و به گونه ای برنامه ریزی کنند که از فضاهای شهر به طور مناسب و متعادل استفاده شود.

۱۱۳ ۱ در اوایل قرن نوزدهم، نخستین لوکوموتیوهای مجهز به موتور بخار در انگلستان ساخته شدند.

۱۱۴ ۴ با بروز تحولات صنعتی و ورود کشورها به عصر نوسازی (مدرنیزاسیون)، نفوذ شهرها و «شهرگرایی» در روستاها افزایش یافت. منظور از شهرگرایی، روندی اقتصادی - اجتماعی است که طی آن شیوه های زندگی، رفتار و عملکردها، ارزش ها و مظاهر شهری در روستاها و بین روستائینان رواج می یابد.

پیامدهای شهرگرایی:

۱- تغییرات قابل ملاحظه در چهره و کالبد روستاها نسبت به گذشته

۲- تغییر نقش و عملکرد برخی از روستاها

۱۱۵ ۲ به طور کلی، مادرشهر (متروپل) بزرگ ترین و مهم ترین شهر یک ناحیه، استان یا یک کشور است.

بررسی عبارت های نادرست:

ب) ممکن است یک مادرشهر پایتخت یا شهر اصلی یک ناحیه باشد.

ج) در پیرامون برخی از مادرشهرها، شهرها و شهرک های اقماری پدید آمده اند.

د) به برخی از مادرشهرها به دلیل نقش مهم آن ها در اقتصاد و تجارت جهانی، جهان شهر گفته می شود.

ه) برای حداقل جمعیت مادرشهرها، ارقام مختلفی را ذکر کرده اند.

۱۱۶ ۳ تهیه و اجرای «طرح های هادی روستایی» از وظایف مهم بنیاد مسکن انقلاب اسلامی است. در طرح های هادی روستایی کاربری های اراضی روستا شناسایی و نقشه های وضع موجود آن تهیه می شود. در این طرح ها ساماندهی کاربری های مسکونی، کشاورزی، خدماتی و نیازها و همچنین چگونگی گسترش روستا در آینده معین می شود.

۱۳۰ ۳ «ظاهر شدن اتفاقی عدد ۶ بعد از پرتاب تاس»، رخ دادن حادثه پیش‌بینی نشده است. این معنای اتفاق با هیچ‌یک از اصول و لوازم علیت مخالف نیست بلکه مربوط به علم ناقص و محدود ما نسبت به حوادث پیرامونی است. بنابراین می‌تواند کاربرد درستی داشته باشد.

۱۳۱ ۱ فیلسوفی که وجود خداوند را انکار می‌کند، نمی‌تواند میان پذیرش خدا و اتفاقی نبودن مسیر شکل‌گیری پدیده‌های جهان ارتباط برقرار کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲ کسی که علت نخستین، یعنی خدا را قبول دارد و کسی که منکر علت نخستین است، دو رفتار متفاوت نسبت به جهان خواهند داشت. کسی که خدا را قبول دارد، معتقد است جهانی که ما در آن زندگی می‌کنیم، به سوی کمال خود در حرکت است و مرحله به مرحله کامل‌تر می‌شود، اما آن دسته از فیلسوفان که به خداوند و علت نخستین برای جهان معتقد نیستند، نه تنها غایتمندی زنجیره حوادث را انکار می‌کنند بلکه حتی وجود فرآیندهای تکاملی در جهان را امری اتفاقی به حساب می‌آورند که از پیش تعیین شده نبوده است. ۳ و ۴ دسته‌ای از فیلسوفان هم هستند که در عین انکار خداوند، می‌خواهند برای جهان و انسان هدف و غایت تعیین کنند و بگویند که جهان به سمت یک غایت برتر در حرکت است و روز به روز کامل‌تر می‌شود و به غایت خود نزدیک‌تر می‌گردد.

۱۳۲ ۴ برخی از مردم که از تمام اجزای یک علت آگاه نیستند، گاهی فکر می‌کنند که در برخی موارد، در عین وجود علت، معلول آن پدید نیامده است و بر این اساس می‌پندارند میان علت و معلول رابطه‌ای ضروری وجود ندارد.

۱۳۳ ۱ افلاطون از خدا به عنوان «صانع» و آفریننده اشیا این عالم یاد می‌کند تا به انسان‌ها یادآوری نماید که نظم جهان از وجودی عاقل سرچشمه می‌گیرد.

۱۳۴ ۳ این گزینه از دو جهت با بقیه گزینه‌ها متفاوت است. اول آن‌که بقیه گزینه‌ها هر کدام بیانگر یکی از مقدمات برهان‌های مختلف درباره اثبات وجود خداست، در حالی‌که گزینه (۳) نتیجه برهان اخلاقی کانت است. دوم آن‌که در گزینه (۳) روش به کار گرفته شده با بقیه متفاوت است، زیرا کانت راهی متفاوت با دکارت و دیگر فیلسوفان عقل‌گرای پیشین برای پذیرش خدا پیمود. او به جای اثبات وجود خدا از طریق نظم یا برهان علیت و یا وجوب و امکان، ضرورت وجود خدا را از طریق اخلاق و وظایف اخلاقی اثبات کرد.

۱۳۵ ۳ دیوید هیوم، فیلسوف حس‌گرا و تجربه‌گرای قرن هجدهم، ادعا می‌کند که دلایل دکارت و سایر فیلسوفان پذیرفتنی نیست. از نظر وی، دلایلی که صرفاً متکی بر عقل باشند مردودند؛ زیرا عقل اساساً ادراک مستقل از حس و تجربه ندارد. او می‌گوید مهم‌ترین برهان فیلسوفان الهی، برهان نظم است که از تجربه گرفته شده اما این برهان نیز توانایی اثبات یک وجود ازلی و ابدی و نامتناهی را ندارد. این برهان فقط می‌تواند ثابت کند که یک ناظم و خالق این جهان را اداره می‌کند اما ثابت نمی‌کند که این ناظم خالق همان خداوندی است که نیازمند به علت نیست و وجودی ازلی و ابدی دارد.

۱۲۴ ۱ حمل «ممتنع‌الوجود» بر «مثلث چهارضلعی» و حمل «ممکن‌الوجود» بر «آهوی بالدار سرخ» وجوبی است.

۱۲۵ ۲ دایره منتظم‌الاضلاع گرم سرد ممتنع‌الوجود بالذات است و چیزی که ممتنع‌الوجود بالذات است، نمی‌تواند از حالت امکان ذاتی به حالت وجوب بالغیر برسد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) نوشتن کتاب در هر زمینه‌ای، ممکن است.
۲) بافت یک کلاه یا شال سیاه و سفید، ممکن است. اگر به جای آن کلاه یا شال سیاه سفید بود، آن‌گاه ممتنع‌الوجود می‌شد.
۳) تصور یک آتش‌فشان خون همیشه داغ، ممکن است.

۱۲۶ ۲ انسان درک می‌کند که هر علتی، معلول خاص خودش را پدید می‌آورد و نیز می‌فهمد که هر معلولی از علت خاصی صادر می‌شود و پدید می‌آید؛ فیلسوفان این اصل را «اصل سنخیت علت و معلول» می‌نامند. پس هر چهار گزینه به معنای اصل سنخیت علت و معلول اشاره می‌کند. وجوب علی و معلولی نیز، رابطه ضرورت‌بخشی علت به معلول است و در عبارت «وقتی خودکار جوهر دارد و ایشکالی ندارد، باید بنویسد» این رابطه برقرار است. اما سوارشدن به اتوبوس و تهیه بلیط، سوار ماشین شدن و رانندگی دانستن و منطقی حرف زدن و خواندن منطق، علت و معلول نیستند.

۱۲۷ ۳ از نظر هیوم، علیت تنها یک عادت ذهنی و روانی است، یعنی هیوم علیت را صرفاً اعتبار ذهن می‌شمارد و بنابراین نمی‌توان گفت که علیت، اوصاف واقعی علت و معلول است.

۱۲۸ ۳ از نظر فلاسفه مسلمان، اصل علیت یک قاعده عقلی است و از تجربه به دست نمی‌آید. بنابراین از نظر فیلسوفان مسلمان، با نگاه حسی و تجربی هیچ‌گاه نمی‌توان تبیینی عقلانی و کلی از اصل علیت ارائه داد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) برخی فیلسوفان دیگر اروپایی، از جمله کانت نظرات دیگری درباره علیت دارند. (نظری متفاوت از فیلسوفان تجربه‌گرا، دکارت، هیوم و فیلسوفان مسلمان)
۲) دکارت معتقد بود که اصل علیت بدون دخالت تجربه به دست می‌آید و جزء اصول اولیه‌ای است که انسان آن را به طور فطری درک می‌کند. پس اصل علیت هر چند که غیرمتکی بر ادراکات حسی، اما متکی بر مفاهیم فطری است.
۳) هر چند هیوم با تجربه‌گرایان هم‌عقیده است که تنها راه شناخت واقعیات حس و تجربه است، اما می‌گوید: «رابطه ضروری میان علت و معلول یک موضوع حسی نیست و آن را نمی‌توان از طریق مشاهده حسی و تجربه به دست آورد.»

۱۲۹ ۱ فیلسوفان به جز فیلسوفان تجربه‌گرا می‌گویند که اصل سنخیت نیز مانند خود «اصل علیت» یک اصل عقلی است. یکی از نتایج اصل سنخیت آن است که انسان از هر چیزی انتظار آثار متناسب با آن را دارد. دانشمندان با تکیه بر همین اصل، تحقیقات علمی خود را پیگیری می‌کنند؛ دانشمندان وقتی با پدیده‌ای مواجه می‌شوند و می‌خواهند علت آن را بیابند، به سراغ عواملی می‌روند که تناسب بیشتری با آن پدیده دارند و علت آن پدیده را در میان آن عوامل جست‌وجو می‌کنند تا بتوانند به علت ویژه آن پدیده دست یابند. در نتیجه تردید در اصل سنخیت به منزله عدم امکان پیش‌بینی رخدادها است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) پس از پیدایش بحران معناداری زندگی در اروپا، برخی از فیلسوفان غربی مانند کِرکگور، ویلیام جیمز و برگسون راه دیگری برای معنابخشی به زندگی پیش گرفتند و از تجربه‌های معنوی درونی و عشق و عرفان برای باور به وجود خداوند استفاده کردند.

(۲) برخی از فیلسوفان دوره جدید اروپا هم چون هیوم به نیاز انسان به خدا توجه نکرده‌اند.

(۴) کانت ضمن نقد آرای فلاسفه قبل خود، همه برهان‌های گذشته درباره اثبات خدا را نفی می‌کند و راهی متفاوت با دکارت و دیگر فیلسوفان عقل‌گرای پیشین برای پذیرش خدا پیمود. او به جای اثبات وجود خدا از طریق نظم یا برهان علیت و با وجوب و امکان، ضرورت وجود خدا را از طریق اخلاق و وظایف اخلاقی اثبات کرد.

۱۳۶ ۴

داستایوفسکی می‌گوید: «اگر خدایی وجود نداشته باشد، آن وقت هر کاری مجاز است.» این جمله وی تأییدکننده این نظر است که زندگی معنادار و بافضیلت با قبول وجود خدا امکان‌پذیر است، یعنی اگر کسی خدا را قبول نداشته باشد و بگوید که واقعاً خدایی نیست و من به خدا اعتقاد ندارم، عقلاً و منطقاً می‌تواند هر کاری انجام دهد، چه خوب و چه بد. یعنی یگانه معیار برای این‌که انسان برای خودش «باید» و «نباید» داشته باشد که این کار خوب است، آن کار بد است، این کار را باید انجام داد، آن کار را نباید انجام داد، این است که خدا در کار باشد. اگر خدا باشد، همه این حرف‌ها معنی دارد و اگر خدا نباشد، هیچ‌یک از این سخنان معنی پیدا نمی‌کند. در گزینه (۴) به نقش خدا در اخلاق و احساس تعهد اشاره نشده است.

۱۳۷ ۳

ابن‌سینا ملاک «علت داشتن» را «ممکن‌الوجود بالذات بودن موجودات» دانسته و می‌گوید: «هر چیزی که ممکن‌الوجود باشد، برای موجود شدن نیازمند علت است. پس به عقیده ابن‌سینا هر ممکن‌الوجودی برای خارج شدن از حالت تساوی میان وجود و عدم، علت می‌خواهد. این علت، واجب‌الوجود بالذات است.»

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) ابن‌سینا نمی‌گوید که هر چیزی در جهان علت می‌خواهد، بلکه می‌گوید: «هر چیزی که ممکن‌الوجود باشد، برای موجود شدن نیازمند علت است.» (۲ و ۴) ابن‌سینا با این‌که برهان فارابی را درست و کامل می‌داند، اما می‌کوشد با استفاده از دو مفهوم وجوب و امکان، برهان کامل‌تری ارائه کند. پس ابن‌سینا ملاک «علت داشتن» را «وجوب» نمی‌داند، بلکه از دو مفهوم وجوب و امکان در برهان خود استفاده می‌کند.

۱۳۸ ۲

فارابی در استدلال خود از محال بودن تسلسل علل نامتناهی استفاده می‌کند، در حالی‌که ملاصدرا بدون توسل به اصل بطلان تسلسل علل نامتناهی به اثبات وجود خدا می‌پردازد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) ملاصدرا با باطل دانستن امکان ماهوی، نیازمندی موجودات جهان را به فقر وجودی ممکنات به غنی بالذات یا وجود غیر وابسته و بی‌نیاز متصل می‌کند. (۲ و ۴) ملاصدرا براساس مبانی فلسفی خود، استدلال ابن‌سینا را ارتقا بخشید و توضیح داد که همه موجودات و واقعیات جهان، عین وابستگی و نیاز هستند و «وابستگی» و «نیاز به غیر» سراسر وجود آن‌ها را فراگرفته است. وی این وابسته بودن و نیازمندی را «امکان فقری» نامید. پس در نظریه امکان فقری، نیازمندی، به وجود موجودات بازمی‌گردد، نه به ماهیت آن‌ها.

۱۳۹ ۳

کامل‌ترین دیدگاه فلسفی که معناداری زندگی را بهتر تبیین می‌کند، آن دیدگاهی است که هم اثبات خدا را امکان‌پذیر می‌داند و هم معناداری را فرع بر پذیرش خداوند قرار می‌دهد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) از نظر یک فیلسوف الهی (نه هر فیلسوفی) شاخصه‌های فلسفی یک زندگی معنادار پنج شاخصه است که از جمله آن‌ها (نه مهم‌ترین آن‌ها) این است که یک فیلسوف الهی باید برای انسان‌گرایی به خیر و زیبایی قائل شود و بداند که این خیر و زیبایی یک امر خیالی نیست، بلکه در یک حقیقت متعالی (یعنی خدا) وجود دارد و آرمان‌های مقدس و فراتر از زندگی مادی را معتبر و درست بداند.

(۲) فارابی برای ابطال تسلسل علل نامتناهی از این مقدمه استفاده کرد که هر معلولی باید علت داشته باشد. فارابی می‌گوید هر موجودی که معلول بود، وجودش وابسته به علت است. اما راسل گمان کرد که فلاسفه می‌گویند هر چیزی نیازمند و وابسته به علت است.

(۴) پس از رشد تفکر حسی و حس‌گرایی و ظهور فیلسوفانی که جهان را صرفاً حقیقتی مادی می‌دانستند و انسان را نیز موجودی مادی می‌شمردند، پایه‌های اعتقاد به خدا و برهان‌های خداشناسی در جامعه اروپایی سست شد، دسته‌ای از فیلسوفان به تدریج به سوی معناداری روی آوردند.

۱۴۰ ۲

ابن‌سینا در رساله‌ای که درباره عشق نوشته، می‌گوید: «هر یک از ممکنات به واسطه حقیقت وجود خود، همیشه مشتاق کمالات و خیرات است و برحسب فطرت از بدی‌ها گریزان. همین اشتیاق ذاتی و ذوق فطری را که سبب بقای ممکنات و مخلوقات است، عشق می‌نامیم.» این بیان ابن‌سینا نشان می‌دهد که عشق و محبت به خیر و زیبایی اختصاص به انسان ندارد و هر موجودی در این جهان بهره‌مند از جاذبه عشق الهی است و خداست که چنین عشقی را در گنه و ذات جهان هستی به امانت نهاده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) عشق و محبت به خیر و زیبایی اختصاص به انسان ندارد.

(۳) یک عشق مقدس و برتر در جهان و انسان وجود دارد.

(۴) هر یک از ممکنات (نه برخی موجودات) به واسطه حقیقت وجود خود، همیشه مشتاق کمالات و خیرات است.